Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэ гарана | № 42 (14153) | 1976 оной февралиин 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ САГ СООНЬ, ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР ҮНГЭРГЭХЭ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «1976 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэжэ, тэрэниие үнгэргэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол абаба.

Үрэһэ хүрэнгэ ба машинно-тракторна паркые бэлдэлгэдэ, түлишэ-түрхилгын материалнуудаар хангалгада онсо анхаралаа хандуулан, ажахы, район, область, хизаар ба автономито республика бүхэндэ хабарай тарилгые үнгэргэхэ асуудалнуудые хаража үзэхыень; машинно-тракторна агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тула трактористнуудай, комбайнернуудай, жолоошодой, газар малтадаг машинануудай жолоошодой дутамаггүй хүрэхэ кадрнуудаар ажахынуудые бүридхэхэ, механизаторнуудай кадрнуудай, илангаяа шэнэ түхэлэй машинануудта хүдэлхэ хүнүүдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень; ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын машинануудай техническэ арга боломжонуудые бүрин ашаглахын түлөө хүдөө ажахын механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень энэ тогтоол партиина, совет ба хүдөө ажахын зургаануудые даалгана.

Колхоз, совхозуудай эрилтэ хэрэглэмжэ хангахын тула хабтайлгагдаһан хара металл, хоолой сорго, автомобилиин ба хүдөө ажахын оньһон техникын запас частьнууд, ... тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай ...нүүд хүдөө ажахыда нэмэжэ үгэхэ байна.

Запас частьнуудые республикануудта, хизаарнуудта, областьнуудта тааруугаар хубаарилан эльгээлгэдэ онсо анхаралаа хандуулжа, эдэниие болзорһоонь урид ашаагаа абуулха гэһэн заабари тракторнуудай, автомобильнуудай, газарай хүрьһэ элдүүрилдэг ба тарилга хэдэг машинануудай, экскаваторнуудай, газар малтадаг оньһон техникын запас частьнуудаар хүдөө ажахые хангадаг министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта үгтэбэ.

1976 оной хабарай тарилгын хүдэлмэриие үнгэргэлгэдэ ...нала хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ, автомобильнууд, тракторнууд хүдөө ажахын машинанууд, запас частьнууд, нефтепродуктнууд, хабтайлгамал хара ба үнгэтэ металлнууд, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, хорото химикадууд, ...нүүд, модон ба барилгын материалнууд болон материально-техническэ бусад хэрэгсэлнүүдые зөөхэ вагонуудаар, цистернэнүүдээр, контейнернүүдээр нэн түрүүн ...гаад, эдэ ашаа тээһэн вагонуудай ябасын хойноһоо хиналта тогтоохыень Зам харилсаанай министерствые даалгаба.

Колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта, эмхинүүдтэ эльгээгдэһэн бүхы ашаае түмэр замай станцинуудһаа дары түргөөр абаашаха хэмжээнүүдые ...гайржа байнгүй абаха; 1976 ондо хүдөө болон уһанай ажахынуудта табигдаһан материальна хэрэгсэлнүүдые наринаар алмаха гэһэн заабари союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, Союзсельхозтехникэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ үгтэһэн байна.

1976 оной хабарай тарилгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхын тула тракторнуудые, автомобильнуудые, тэдэнэй прицепүүдые, хүдөө ажахын машинануудые, тэдэнэй запас частьнуудые, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, түлишые ба материально-техническэ бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, хүдөө ажахые хангаха даабаринуудаа дүүргэлгын хойноһоо СССР-эй министерствэнүүд, албан зургаанууд, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд хиналта тогтоохо уялгатай.

Тогтоолоор хараалагдаһан даабаринуудые дүүргэхын хиналта тогтоохыень СССР-эй Арадай хиналтын комитедтэ даалгагдаа. (ТАСС).

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Тарянай, ороохото-бобово ургамалай, хартаабхын, таримал ногооной үрэһэ бэлдэлгые һайжаруулха, энэ хэрэг промышленна гуримаар эмхидхэхэ тухай

Бүхы таримал ургамалнуудай һайн шанартай үрэһэ бэлдэдэг болохо, гүрэнэй нөөсэлгэдэ хэрэгтэй сортовой үрэһэ бэлэдхэхэ, мүн үрэһэ ургуулдаг ажахы болон отделени, бригадануудай материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ талаар республикын колхоз, совхозуудта һүүлэй үедэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гэжэ КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдана.

Нютаг нютагай эрхэ байдалда тааруу, туршагдаһан, эрхим репродукциин үрэһэ ургуулжа, колхоз, совхозуудта дэлгэрүүлхэ уялгатай үрэһэ ургуулдаг тусхай, мүн элитно-үрэһэнэй ажахынууд республика дотор бии болгогдонхой. Үндэр баян ургаса үгэдэг тарянай шэнэ сортнууд колхоз, совхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ дэлгэрүүлэгдэжэ байнхай. Жэшээнь, шэниисын «Комета», «Грекум-114», «Бурятская-34», обёосой «Удыч Жулты», «Онохойская-547», ешмээнэй «Паллидум-394» гэхэ мэтэ шэнэ сортнууд бии болонхой.

Хүдөө ажахын туршалгын станцида олон жэлэй житняк ногооной «Иволгинский-68», костёр безостый ногооной «Останинский», мүн түргэн эдеэшэдэг ешмээнэй «СП-630» сортнууд бэлдэгдээд, мүнөө үрэһэ туршалгын гүрэнэй шалгалтада үгтөөд байна.

Гэхэтэй хамта республика доторнай тарянай, ороохото-бобово ургамалай, хартаабхын, олон жэлэй ногооной шэнэ соргын үрэһэ ургуулха, туршаха селекционно хүдэлмэриин хэмжээн хүдөө ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан мүнөөнэй эрилтэдэ үшөөл харюусанагүй гэжэ КПСС-эй обкомой бюрогой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Үндэр ургаса үгэдэг, элдэб үбшэндэ, хорхой шумуулда булигдахагүй, түргэн эдеэшэдэг шэниисын, горохой шэнэ сортнуудые бии болгохо талаар хүдөө ажахын туршалгын станци үшөөл ашаг үрэ ехэгайгээр хүдэлнэгүй. Ивалгын ОПХ болон «Байгал» племажахыһаа гадна, элитно-үрэһэнэй ажахынуудай хангалтагүй муугаар хүдэлһэнһөө боложо, бүхы ургамалнуудай эрхим репродукциин, һайн сортын хүрэнгын ороохо колхоз, совхозуудта худалдаха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Муу шанартай үрэһэ худалдаһанһаань уламжалан, республика дотор сортнуудые шэнэлхэ, һэлгэхэ гурим хазагайруулагдана.

Республикын олохон колхоз, совхозууд нилээд ехэ газарта тарягаа сортовой бэшэ, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, нютагуудай эрхэ байдалда туршагдаагүй үрэһэ тарина. Тэдэнэр һайн шанартай өөһэдын үрэһэ ажахыдаа хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ шаданагүй. Үрэһэ ургуулха тусхай бригада, отделенинүүдэйнь материально-техническэ бааза үшөөл һула, тиимэһээ эрхим шанартай үрэһэ ехээр ургуулжа абаха бүхы хүдэлмэриие хаһа сагтань бэелүүлхэ аргагүйдэнэ.

Хартаабхын, олон жэлэй ногооной үрэһэ ургуулха, шэнэ сорт бии болгохо селекционно хүдэлмэри ёһоор хэгдэнэгүй. Олонхи колхоз, совхозуудта ногооной үрэһэ ургуулжа абаха участогууд таһалагданагүй, ногооной үрэһэ ургуулха агротехникэшье баримталагданагүй. һайн сортын үрэһэ түргэнөөр олон болгохо, дэлгэрүүлхэ, тэрэниие элдэб үбшэнһөө, хоротон, хорхон шумуулһаа хамгаалха шэнэ онол арганууд хэрэглэгдэнэгүй. Үрэһэ ургуулдаг ажахынууд шэнэ сортовой үрэһэ тариха газараа үргэдхэхэ, һайн шанартай хүрэнгэ бусад ажахынуудта худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Үрэһэнэй участогууд дээрээ ондоо ургамал тарижархина. Тусхай ажахынуудые эмхидхэжэ, республикын үндэр хада газартай хойто зүгэй, гандуу уларилтай зонын колхоз, совхозуудые үрэһөөр хангаха асуудал баһал шиидхэгдэнэгүй.

Тарянай үрэһэ ургуулха, туршалга хэхэ хүдэлмэриие ашаг үрэ ехэтэй болгожо, үндэр баян ургаса үгэдэг шэнэ сортнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, тэрэнэй үндэһөөр республика дотор ороохо таряа ехээр ургуулха гээшэ шухала болоно. Тиигэжэ колхоз, совхоз бүхэн нютагтаа туршагдаһан, һайн шанартай үрэһөөр өөһэдыгөө жэл бүри гүйсэд хангадаг болохо, нөөсэлгын, дамжуулан үгтэжэ байха үрэһэнэй фонд бии болгохо, гүрэнэй нөөсэлгэдэ хэрэгтэй сортовой үрэһэ бэлэдхэхэ даабари заатагүй дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэмжээ абаха гэжэ КПСС-эй обкомой бюрогой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдана.

Тиигэхын тула 1976—1980 онуудай туршада нютаг бүхэнэй эрхэ байдалда туршагдаһан тарянай, ороохото-бобово ургамалнуудай, хартаабхын, олон жэлэй ногооной сортовой үрэһэ ургуулха хүдэлмэриие элитно-үрэһэнэй, үрэһэ ургуулдаг тусхай ажахынууд, бригада, отделенинүүдтэ нэгэдүүлхэ гэжэ тогтоогдобо. Үрэһэ ургуулхада, бэлдэхэдэ хэрэгтэй бүхы машина, техникээр тэдэ ажахынуудые түрүүшын ээлжээндэ хангаха, үтэгжүүлгэ, буртаг үбһэ үгы хэхэ, ургамалые хамгаалха химиин хэрэгсэнүүдые хүсэд хүрэхөөр үгэхэ, амбаар, склад бариха, һайн мэргэжэлтэй кадрнуудаар бүридхэхэ шухала гэжэ тус тогтоол соо заагдана.

Республика дотор Кабанскын, Түнхэнэй аймагууд горохой һайн шанартай үрэһэ ургуулжа, бусад ажахынуудта худалдахаар баталагдаа. Мүн Кабанскын, Зэдын, Яруунын, Улаан-Үдын аймагууд обёосой үрэһэ ургуулдаг шэглэлтэй болохо юм. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз тарянай эрхим репродукциин элита классай үрэһэ ургуулжа, ажахынуудта худалдаха элитно-үрэһэнэй ажахы болгогдожо баталагдаа. Сэлэнгын аймагай Шасарганын совхоз — гэршүүхын үрэһэ, Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхоз — хартаабхын үрэһэ ургуулжа, худалдаха уялгатай ажахынууд болгогдобо.

Хүрэнгын ороохо сэбэрлэхэ, хатааха бүхы машинануудтай тусхай комплекснуудые ажахынуудта бариха, колхоз, совхоз бүхэниие хэрэгтэй техникээр хүсэд хангаха гэжэ хараалагдана.

Республика дотор олон жэлэй ногооной үрэһэ ехээр ургуулжа абадаг болохо хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлхэ, үрэһэнэй участогуудые саг үргэлжэ хүдэлхэ оньһожоруулагдаһан бригануудта даалгаха гэжэ хүдөө ажахын министерство, аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управленинүүд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд уялгалагдана.

Тэрэшэлэн, үрэһэ ургуулдаг совхозуудые, хүрэнгын ороохо тушаажа абадаг пунктнуудые бүхы хэрэгтэй юумээр хангаха, сортовой үрэһэ ургуулжа бусад ажахынуудта худалдадаг колхозуудта штадайнь ёһоор үрэһэ ургуулагша-агрономой тушаал бии болгохоор дурадхаха гэжэ тогтоогдоо.

Гүрэнэй үрэһэнэй инспекцинүүдэй ажалые һайжаруулха, ажахынуудта тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэһэ тариха ябадалые эсэслэн болюулха, 1978 он болотор республикада бүхы тарилгые имагтал хоёрдохи сортһоо доошо бэшэ шанартай үрэһөөр таридаг болохо хэмжээ абаха гэжэ Хүдөө ажахын министерствые, хүдөө ажахын трестнүүдые, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомуудые тус тогтоол уялгална. Тиигэхын тула таряа хуряалгын эхилхэлээр ажахы бүхэндэ үрэһэ бэлдэхэ тусхай звенонуудые бии болгохо, үрэһэнэйнгөө 100 процентые тарилгын шанарай нэгэдэхи класста, 50 процентыень хоёрдохи класста хүргэжэ шадаа һаань, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим тогтоохо байна.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

Сосор Очирович Дамбаев Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Юрөөгэй нэгэдэхи отделенидэ ахалагша хонишоноор хүдэлдэг юм. Тэрэ шахан таргалуулха хонидые харууһалдаг.

Жэл бүхэндэ тушааһан хониин һүрэгэйнь 30 процент тарган һайнаар еэгнэгдэдэг байна. Коммунист Дамбаевай бригада социалис уялгануудаа дүүргэдэг юм.

Мүнөө энэ отарада 1450 хонид харууһалагдана. Хонишод Мария Душнаева, Гавриил Ухазанов гэгшэд тэрээнтэй хамта хүдэлнэ. С. О. Дамбаевай бригада партиин XXV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон С. О. Дамбаев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХОНИДОЙ ТҮЛ АБАЛГА— ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

...нэ жэлдэ аймагай ажахы... нёдондоной... хидэ орходоо ... мянга гаран хурьга ... абаха гэхэ гү, али ... эхэ хониин бүриһөө 90-... үсөөн бэшэ хурьга түл... ...ээр хараална.

...ан уялгаяа амжалта... ...р бэелүүлхэ арга бо... Мухар-Шэбэрэй аймаг... ...шодто гүйсэд бии. ...дэ, колхоз, совхо... ябажа харахада, эхэ ... шадал тамир һайн. ... хүрэхэ бүдүүн, шэмэ... ...л, талха тарян ажа... ...ндэ хүрэхөөр бии. ...үлгэ зоотехническэ ...иин ёһоор хэгдэһэн. ... энэ жэлдэ ажалша ... малшад, олохон ком... ...нар, комсомолшууд ... ...нида хүдэлхөөр ...дэ. Хонишод урдахи ... һайн мэдэрэнхэй. ...үүлэгдэһэн уялгануудые ...жа, мүрысөөн эмхид...хэй.

...магай арадай хиналтын ...дэй эмхидхэһэн шал... бригада, һаяхан бү... ...хынуудаар ябажа. ... түл абалгын яма... хэр бэлэдхэлтэйгээр ...ие шалгаа. Олонхи ... харюусалгатай ...даа һала һайнаар бэл... байба. Аймагай 12 ...дай дүрбэндэнь — ...ард», «Забайкалец» ...удта «Коммунизм», ...на» колхозуудта түл ... түлэг дундаа ябажа ... Жэшээнь, «Авангард», ...калец» совхозуудта ...устань 2000—2700 ...ад абтаад байна. Түс... хонишод Ц. Д. ...ев, Е. Д. Дармаринчи... Н. Л. Молчанов (Суул... ...хоз), Б. Б. Манибада... М. Д. Эрдынеев («Зна... ...Ленина» колхоз), Д. С. ... («Эрдэм» совхоз), ...гшэ жэлэй аймагай ... П. А. Калашников ...йкалец» совхоз) болон ... зарим хонишодой хү... ... бригадануудта ... ...үмэн хуу бэлэн болон... хой, шэнэ түл абалгаяа һайнаар эхилэнхэй.

Байгша ондо «Эрдэм» совхозой эхэ хонидые харуулалдаг 23 бригадануудай хонишод шэнэ түл түрэсэеэ февралиин 17—18-һаа хониш абажа эхилбэ. Хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл, талха тарянай зүйл, набшаһата тэжээл, дабһан гэхэ мэтэ отара бүхэндэ асарагданхай. Байра байдалынь дулаалагданхай, хурьгадые сакман болгохо хаалтанууд хүсэд бэлдэгдэнхэй. Жэшээнь, ахалагша хонишон Б. Б. Балдановай гурбадахяа хурьгалха 620 хонид тобир тарган, газаань 6 томо һүри үбһэн, 200 центнер зеленко. 300 центнер һолоомон ойроо хүртөөгүй байһаар. Зуун эхэ хониңһоо 95 хурьга абаха уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ аргатайб гээд, ахалагша хонишон найдамтайгаар хөөрэнэ.

Совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет, комсомолой организаци хонишодтоо горитой анхарал хандуулна. Эхэ хонидой отара бүхэндэ политинформатор томилогдонхой. Тэдэнэр долоон хоногто хоёр удаа хонишодто айлшалжа, лекци уншаха, хөөрэлдөө үнгэргэхэ, «Сахилгаан», «Дайшалхы» хуудаһануудые гаргаха, мүрысөөнэй дүн 5 хоноод лэ согсолжо, олондо мэдээжэ болгожо байхаар уялгалагданхай. Автолавка, агитбригада, кино, медицинын хүдэлмэрилэгшэд хонишодто график соогоо айлшадаг.

Гэхэ зуура түл абалгада бэлэдхэл хаа хаанагүй һаннаар хэгдээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Жэшээнь, «Одон» совхозой эхэ хонидой 21 отарын 5-да хүрэхэдэмнай, хурьга шадһаа байха, хонишодшье хүсэд олдоодүй байба. Хурьгашадаар хүдэлхэ залуушуул ажахыдамнай үгы, городһоо 20-ёод хүниие хүлеэжэ бай набди гээд совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ. Хонишодой дунда эмхидхэлэн болон нийтэ оилгуулламжын хүдэлмэри мүртэй ябуулагданагүй. Агитатор, политинформаторнуудшье томилогдоогүй. Зарим хонишодто телевизор, радио үгы. Газетэ, журнал саг соогоо асарагданагүй. Зарим отаранuудта хаалта, хаамжанууд дутална, хони, хурьгадые тэмдэглэхэ шэрэ асарагдаагүй байха юм.

Шэнэһэтын отделениин Залаагай-Ара гэжэ газарта һуурижаһан ахалагша хонишон Д-Ц. Базаров хани нүхэртэеэ түрүүшынхеэ хурьгалха зуһаг хонидые харууһална. Хонидынь намарай һарануудта бэлшээри муутай байһанһаа хүсэд таргалаагүй.

— Зууһаа 90 хурьга, хониин бүриһөө 3 килограмм нооһо абаха, хурьган бүхэнөө эхэһээнь 21 килограмм шэгнүүртэй болгоод, илгаха гэһэн уялга абанхайбди. Мүнөө 50 гаран хурьган абтаад байна. Һамгангаяа хоюулан бүхы юумынгээ урда гарахаяа болёод байнабди. Гурбан хурьгашадые эльгээхэбди гэжэ хүтэлбэрилэгшэднай үни хада хэлээ һэн. Теэд тэдэнь мүнөөшье болотор ерэнэгүй. Хаанаһаа, хэнэйшье ерэхыень мэдэнэгүйбди, — гээд ахалагша хонишон Дашацырен Базаров хэлэнэ.

«Забайкалец» совхозой табан отаранuудта хүрэхэдэмнай, ажахын хонишод партиин XXV съездые ажалай эрхим бэлэгээр угтаха гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллажа байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй аймагай чемпион П. А. Калашников 575 хониңһоо 412 хурьга абаад байба. Гарза үгы. Гэбэшье тэрэ үбһэнэй шанар муу гэжэ гомдоно. Үнгэржэ ерэхэдээ саһатай худхалдашаһан обёос асарагдана. Жэшээнь, январиин 31-дэ ахалагша хонишон А. Н. Архиповта асарһан обёос саһантай холисолдошоһон байгаа. Нороод иигэжэ хүрэшэһэн обёос эдихэдээ хонид хурьга хаяха, нарай түл хүйтэ абажа, шэшэхэ, гарзалха гээд хонишод айна.

Энэньшье зүбтэн. Нарһанай шэлбүүһэн саг соонь асарданагүй. «Одон» совхозой хонишод нарһанай шэлбүүһэ ойһоо өөһэдөө зөөнэ. Энээндэнь бүхэли үдэр ошоно.

«Авангард» совхозой хонишод түл абалгадаа муу бэшээр бэлдээ гэхээр. Гэбэшье жэжэ божо дутагдалнууд баһал олон. Жэшээнь, Хёлгын баруун эрьедэ Черноярова һууринда үбэлжэжэ байһан В. С. Бухальцевай отарада 580 хониңһоо 421 хурьган абтаад байна. Манай ябаһан үдэр 8 түлынь гарзалаад байгаа. Энэнь юунһээ болооб гэхэдэ, дал соонь шиигтэй, хана, үһээнь сэнтэшэнхэй. Тиимэһээ нарай хурьгад хүйтэ абаад, шэшэнэ. Эндэ табан хүн ажалладаг. Отделениин ветфельдшер В. В. Шайдурова нарай хурьгадай гараһаар 21—22 хоноод байхадань заһажа, тусхай туршалга хэнэ. Урда тээнь хабартаа эрэ хурьгадаа эмнидэг һэн. Мүнөө заһуулһан хурьгад өөдэргэн һайн. Тиихэдэ Дээдэ-Алгашада ажаһуудаг ахалагша хонишон Б. С. Гармажапов бэрхэтэй байдалда оронхой. Пенсионер үбгэн Будажап Сангаевич хурьгэн хүбүүн Баир Дагбаевтай хоюулан үнгэрэгшэ жэлэй 766 эмэ хурьга, голодоһондо гараһан 471 эхэ хонидые харууһална. Манай ябахада 100-гаад хурьган абтаад байба. Теэд хоер хүн эды олон хони, хурьгадые харууһалжа, урдань яажа орохоб даа.

— Хүниие нэмэжэ үгэхэбди гэһээр үнинэй, теэд хэншье ерэнэгүйл даа. Юрэдөө, зобожо тулижа байнабди,— гээд ахалагша хонишон пенсионер Б. С. Гармажапов гомдоно.

Ябаһан лэ газартамнай харуулан ойлгуулха, нийтэ-политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байһаниинь элирбэ. Хонишодой эбдэрһэн телевизорнүүдые хэншье заһанагүй. Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг аймагай комбинадай мастерынь хүдөөгөөр ябажа, телевизор заһадаггүй зантай.

Эдэ дутагдалнууд ойрын сагта усадхагдажа, хонишодой эрилтэдэ ёһотой анхарал хандуулагдадаг болохо бээзэ гэжэ найданабди.

Ф. УНАГАЕВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
В. ШИРДАРМАЕВ,
аймагай «Ленинэй зам» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.
Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Байгалай леспромхозой коллектив бүхэсоюзна дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ, продукци худалдаха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Эдэнэр 1976 оной даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абанхай. Январь һарада илангаяа һайнаар хүдэлжэ, продукци худалдаха даабаряа 29 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ һэн. Февраль һарын түрүүшын арбан үдэрэй даабариһаа гадуур 500 кубометр модо бэлэдхээ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи түлишын управлениин Еловско леспромхозой коллектив эрхим түрүү ажалаараа шалгаржа ябана. Эдэнэр үнгэрһэн жэлэй даабари амжалтатайгаар дүүргэжэ бэлэй. Үнгэрһэн январь һарада 6.500 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 7.800 кубометртэ хүргэжэ, продукци худалдаха даабаряа 5 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ.

Эдэнэр январь, февраль һарануудай даабари болзорһоонь урид февралиин 24-дэ дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1.500 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхэ ойртоо. Леспромхозой хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ шэнэ онол арга хэрэглэн, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Жолоошод модо шэрэхэ томодхогдоһон бригадануудые эмхидхэбэ. Машинанууд бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдадаг болоо . Ойдо отолгдоһон модон саг болзор соогоо Сэлэнгын модоной баазын хашаа соо буулгагдана. Февралиин даабариһаа гадуур нэгэ мянган кубометр модо бэлэдхэхын түлөө шанга тэмсэл үргэлжэлһөөр.

А. ГЛАДКИХ,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой промышленностиин таһагые даагша.

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй Хориин отделениин хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлдэ туйлаһан амжалтануудаа саашадань арьбадхан, арбадахи табан жэлэй эхинһээ оролдосо ехэтэйгээр ажаллана. Мүнөө эндэ тарилгын техникэ заһабарилга түлэг дундаа ябуулагдажа байнхай.

Нэгэдэлэй түрүү заһабарилагшадай нэгэн Петр Раднаевич Батуевай габшагай ажалые тэмдэглэмээр. Энэ нүхэр 1946 онһоо механизатораар хүдэлнэ. Үнинэй механизатор мүнөө ажалайнгаа баян дүршэл хэрэглэн, техникэ заһабарилга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, халаан бүриингөө даабариие эрхим шанартайгаар, холо үлүүлэн дүүргэнэ. Оролдосото ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанараар үнинэй механизатор түрэл партиингаа XXV съездые угтажа байна.

С. САРЬЯНОВ.

АЖАЛАЙ ВАХТАДА

Бато Аюшеевич Аюшеев Цыбик-Ханда Жамбаловна нүхэртэеэ суг 30 гаран жэлэй туршада хонишоноор ажаллана. Тинхэдээ Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозой түрүү хонишодой тоодо ходо оролсодог болонхой юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэнэр түлгэнүүдые харууһална. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үнинэй хонишод 100 түлгэ бүхэнһөө 85 хурьга абаха, толгой бүхэнһөөнь 3700 грамм нооһо хайшалха социалис уялга абанхай.

Мүнөө партиин XXV съездын хүндэлэлэй вахтада жагсаад, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Һүүлэй мэдээгээр 200 гаран хурьгад абтаад, гарзада оруулагдангүйгөөр тэнжээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэдэнэр хонидоо эдеэлүүлхээ ошожо ябана.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ПАРТИИН СЪЕЗДЫЕ АЖАЛАЙ

ЯМАР ҮРЭ ДҮНТЭЙГӨӨР УГТАНАТ?

ХУБИТАЯ ОРУУЛАЛСАХАБДИ

Яруунын аймагай Иисэнгын совхозой парткомой секретарь В. Е. САМБУЕВ:

— Манай Коммунис партиин, Совет ороной гайхамшаг түүхэдэ шэнэ хуудаһануудые нэмээһэн, хүгжэлтын тусгаар шата болон мүнхэжэһэн юһэдэхи түсэбтэ табан жэл барагдаба. КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон зорилгонуудые бэелүүлэн, энэ хугасаада совет арад али бухы ажал хэрэгтээ асари ехэ амжалта туйлаа, уласхоорондын оршон байдалда улам хүндэтэй болоо.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө жэл бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрдэг бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ манай совхозой хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэй оролсодог байгаа. Тиихэдээ малшан, механизатор бүхэн, ажалай коллектив бүхэн заатагүй дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абадаг һэн.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгэй арьбан байхын тула, хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи эрмэлзэлые улам бадаргахын тула партийна организаци эмхидхэлэй, политическэ али олон хэмжээ ябуулгануудые хараалһан, хүсэндэнь хүргэһэншье байха. Тиихэдээ ажахын үйлэдбэриин али бүхы һалбари болон участогуудай ажабайдалда үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөе бүри үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ зорилго табиһан юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула түбхын түрүүндэ партийна организацияа бэхижүүлхэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй байгаа.

Партийна организациингаа бүридэлые бэхижүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Совхозой үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ сэхэ хүдэлжэ ябаһан ажалша бэрхэ, илангаяа залуу хүнүүдые партиин зэргэдэ жагсааха гэжэ оролдообди. Ганса 1975 ондо КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар 6 хүн абтаһан байна. Тэдэнэрнай хэд бэ гэбэл, механизаторнууд Ц. Э. Раднаев, Д. Н. Цыремпилов, хонишон Б. Ш. Бадмаев, модошо дархашуул А. Д. Дашиев, С. Ц. Сультимов, гүүртые даагша Н. Будаев гэгшэд болоно. Энэ жэлэй гараһанһаа хойшо механизатор Ш. В. Самбуев, үхэр адуулагша Б. С. Шойнёнов гэгшэд партиин гэшүүндэ кандидадаар ороо.

Партийна организациин бүридэлые һайжаруулха, зэргыень бэхижүүлхэ зорилгоор ямар зэргын хүдэлмэри ябуулһыемнай вноэхэн һүүлэй жэлэй үрэ дүн тодорхойлон харуулна. Мал ажал манай совхозой гол һалбари. Тиимэһээ энэ һалбарида коммунистнуудые олоор хүдэлгэжэ, партийна нүлөө үргэдхэхэ асуудалда анхарал хандуулагдаа. 1975—1976 оной малай үбэлжэлгын эхилхын урда тээхэнэ мал ажалда хүдэлхөөр табан коммунистнуудаа эльгээһэн байнабди.

Совхоздо хүдэлдэг жаран коммунистнуудай 27-иинь мүнөө малшадаар хүдэлжэ байна, Тэдэнэй 14 хүниинь үхэр адуулагшад, юһэниинь хонишод. Тиихэдэ 11 коммунист механизатораар ажалладаг юм. Тобшолон хэлэхэдэ, совхозой үйлэдбэриин гол һалбаринууд дээрэ коммунистнуудые тааруугаар хубаарилан табижа, олоор хүдэлгэхэ гэһэн хүдэлмэри партком саг үргэлжэ ябуулна. Эдэ нүхэднай өөһэдөө һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар байһан байһан газартаа нийтын хүдэлмэри эмхидхэнэ, коллективэйнгээ байдалай түлөө харюусана бшуу.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсоһон манай совхозой малшад эрхэ байдалайнгаа зэргээр яһала амжалта туйлаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гүрэндэ мяха худалдаха табан жэлэй даабари 210 центнерээр, һү — 1970 центнерээр үлүүлэгдээ һэн. Нооһо тушааха түсэб дүүргэжэ шадаабди. Зүгөөр мал ажалай продуктнуудые абаха түсэбтэ даабаряа арайл дүүргэжэ бираагүйбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэмнай түбэг татаһан юумэнүүд бии юм бэзэ. Гэбэшье энэ гол шалтагаан бэшэ ааб даа. Манай партийна организациин, совхозой дирекциин дутагдалтай ажал ябуулгын хойшолон гэжэ хэлэхэ ёһотойбди.

Арбадахи түсэбтэ табан жэл эхилбэ. Түрүүшын үдэрһөө эршэтэйгээр, үрэ дүн һайнтайгаар хүдэлхэ, урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ эрмэлзэлтэйгээр совхозоймнай бүхы хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, арадай ажахые хүгжөөхэ 1976 оной түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» тогтоол ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байнабди. Манай ажахын коллектив энэ жэлдэ — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлонхой. Хүн бүхэн, коллектив бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгатай, өөһэд хоорондын мүрысөөнэй хэлсээн баталагданхай.

Совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком болон ВЛКСМ-эй комитет шэнэ жэлэй социалис мүрысөөнэй гурим зохёожо, бултанай анхаралда соносхоо. Энэ жэлэй мүрысөөнэй гурим нилээд хубилгагдаа. Тиихэдээ социалис мүрысөөндэ оролсожо, эрхим үрэ дүн туйлагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха асуудалда анхарал онсо хандуулагдаа.

Түрэл партиингаа XXV съездын хараалха зорилгонуудые бэелүүлхэ тэмсэлдэ манай совхозой ажалша коллектив өөрынгөө али болохо хубитые оруулалсахын тула хамаг хүсэеэ өлсүүлхэ байһанаа элирхэйлнэ.

Залуушуулай научно-техническэ зохёохы ажал ябуулгада һүүлэй үедэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоо. Залуу мэргэжэлтэдэй соведүүд промышленна предприятинуудта бии болгогдожо, энэ талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжарна.

Залуушуулай научно-техническэ элдэб бүлгэмүүдэй хүдэлмэридэ 25 мянгаад залуу хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, колхозниигууд, студентнэр хабаадалсаа гэжэ омогорхон мэдээсэхэ байнабди. Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 3186 дурадхал 1975 оной турша соо залуушуулай зүгһөө оруулагдажа, 5068-иинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиигэжэ гурба миллион далан гурбан мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха арга боломжо олгогдобо.

Энээн дээрэһээ абаад харахада, залуу уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хүдэлөөн бүри эдэбхижэжэ, ашаг үрэнь саашадаа дээшэлнэ гээд элирнэ. Онсолходо, хүдөө ажахыда, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудта залуушуулай научно-техническэ ажал ябуулгын харалгада хабаадагшадай тоо урданайхиһаа нилээд олошороо.

Залуу мэргэжэлтэдэй соведүүд энээндэ горитой хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ ушарта комсомолой комитедүүд болон бюронуудай хүтэлбэрилхы үүргэнь улам дээшэлээ.

Жэшээ болгон, Улаан-Үдын авиазаводой залуу мэргэжэлтэдэй зохёохы ажал ябуулга тухай тогтоё, Эдэнэр хүдэлмэришэдтэй суг ажаллажа, уралан нарижуулгын 621 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Энээнэйнь ашаар 250 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаһан байна. Гадна ухаалан зохёолгын 40 дурадхал оруулагдаа, 2 хүн авторай үнэмшэлгэтэн болоо.

«Продукциин шанар һайжаруулхын түлөө» гэһэн научно-практическа конференци 1975 ондо үнгэргэгдэжэ, энэ асуудалаар хэды шэнээн ехэ удха шанартай байһан тухайнь эндэ суглараһан залуу уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод хөөрэлдөө һэн.

Тэдэнэй дурадхалаар энэ коллективэй гэшүүд Ленинградай мяханай комбинадай хүдэлмэришэн Демидовагай түрүү онол арга хэрэглэдэг болоожо, ажалайнь бүтээсэ 120 процентээр дээшэлһэн юм.

Гаргагдажа байһан продукциин шанар һайжаруулха

Түгэсхэхы жэл соо 476 нимэ конкурснууд үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ 8500 хүн хабаадалсаа. Эдэнэрэй 6900-иинь ВЛКСМ-эй гэшүүд. Эдэ конкурснуудта илаһан 15 залуу хүдэлмэришэд зональна, бүхэроссиин, бүхэсоюзна конкурснуудта хабаадалсажа, горитой амжалта туйлаа.

Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын организацинуудта 13 һургуулимарабинууд, 4 һургуулистоловонууд хүдэлнэ. Тиигэжэ 325 кондитернууд, дээдэ винндаагай мэргэжэлтэй наймаашад бэлдэгдээ. Үшөө тиихэдэ 1.260 залуу наймаашад, кондитернууд, эдеэ шанагшад коммунис ажалай һургуулинуудта һурана.

Залуушуулай техническэ ажал ябуулгые харуулһан выставканууд олоор эмхидхэгдэдэг болоо. Тиигэжэ залуу уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод олониитын урда тоосоно. хэһэн юумэеэ харуулна. Областной комсомолой XXVIII конференциин нээгдэхын урда республиканска IV выставка ажалшадай анхаралда табигдаа һэн.

Тэндэ 160 янзын элдэб экспонадууд табигдажа, зоной анхарал яһалашье татаһан юм. Фотостендүүд, залуушуулай гараар хубилгагдан һайжаруулагдаһан гү, али тэдэнэрэй зохёон бүтээһэн приборнууд, станогууд, машинанууд үнэхөөрөөшье омогорхол түрүүлмэ байгаа.

Улаан-Үдын авиацинна, судна бүтээлгын, прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай залуу хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй, Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр болон залуу багшанарай техническэ ажал ябуулгынь үрэ дүн нилээн һайн гэжэ эндэ элирээ. Тус выставкые 7.000 гаран хүн хаража, эрхим сэгнэлтэ үгөө һэн.

Залуушуулай научно-техническэ зохёохы ажал ябуулга үйлэдбэриин тон орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ горитой нүлөө үзүүлнэ. Тиимэһээ энэ хэрэгые саашадань эдэбхижүүлхэ зорилготойбди.

Б. БАЛБАРОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой инструктор.

Комсомолой ажабайдал

ЭДЭБХИНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

Зохёохы бэлиг шадабаритай залуу хүбүүд, басагадай эдэбхиие улам дээшэлүүлгэдэ элдэб конкурс болон харалганууд ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. 1975 оной турша соо нимэ хэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ. Ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ, түүхэй эд болон материалнуудые алмахада нүлөөлхэ уралан нарижуулгын эрхим дурадхалнуудые элирүүлхэ зорилготой конкурс ехэ һайн дүнтэй байгаа һэн. Гадна залуушуулай зохёохы ажал ябуулгые тон һайнаар эмхидхэжэ, хүтэлбэрилжэ шадаһан комсомолой эхин организацинуудые элирүүлхын тулада республиканска харалга соносхогдоо бэлэй.

Эдээндэ хабаадалсаһан хүбүүд, басагад уралан нарижуулгын 300 гаран дурадхал оруулжа, 220-иинь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ 90 мянган түхэригэй алмалта арьбалалта туйлаха арга боломжо олгогдоо.

Энээнэй ашаар гаргагдажа байһан продукциин шанар, технологи, ажалай ерхэ байдал нилээд һайжаруулагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, мяха-консервын комбинадай нолбасна заводой Н. Казарбинагай комсомол-залуушуулай бригадын хүдэлмэришэдтэ тус предприятиин залуу мэргэжэлтэд ехэ туһа хүргөө.

асуудалда залуу уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой онсо анхарал хандуулдаг болоһониинь һайшаамаар. Тиихэдээ залуушуул үнэтэй үүсхэл болон хүдэлөөнүүдэй эхи табижа, шанарай түлөө тэмсэлые шэнэ, бүри дүүрэн удхатай болгоно.

Жэшээлхэдэ, прибор бүтээлгын заводой хэбсаргагша Петр Бусовиков «Гансал эрхим шанартай продукци гаргая!» гэһэн уряатайгаар республикынгаа залуу үетэндэ хандажа, энэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ, хаа хаанагүй дэмжэгдээ. Шанар һайжаруулгада сэхэ хабаатай уралан нарижуулгын 200 дурадхал оруулагдаа. Энээндэ П. Бусовиковой үүсхэл горитой нүлөө үзүүлһэн байха юм.

«Мэргэжэлээрээ эрхимүүдые» элирүүлхэ конкурснуудай удха шанар сэгнэшэгүй ехэ. Энэ хэмжээ ябуулга залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэлээ-дээшэлүүлхэ ябадалдань ехэ туһа хүргэнэ. Тиигэжэ эрхим шанартай продукци гаргадаг болохын бата үндэһэ һуури табигдана.

далсажа, горитой амжалта туйлаа.

Залуу хайшалагшадай бүхэсоюзна конкурсдо Пурбо Цыбиков хоёрдохи һуури эзэлээ. Харин нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэн Евдокия Иванова мүн лэ хоёрдохи һуурида гаража, мэргэжэл шадабариингаа талаар түгэс бэлэдхэлтэй байһанаа харуулһан юм.

Арбадахи табан жэл эрхим шанарай түлөө тэмсэлэй табан жэл болохо байна. Тиимэһээ туйлаһанаараа һанаагаа заһаад һуунгүй, энэ талаар ябуулжа байһан хүдэлмэреэ бүри эдэбхижүүлхэ зорилготой байһамнай эли.

Мүнөөнэй байдалаар абаад харахада, бүхы залуу уралан нарижуулагшадай 1.400-иинь шанарай өөрын тамгатай. Гадна 3.450 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлээ, нилээн олон залуу хүдэлмэришэд хоёрдохи мэргэжэл шудалаа.

Түрүү дүй дуршэлэй, коммунис ажалай һургуулинуудай тон ехэ удха шанартай байһыень бидэ һайн ойлгонобди. Тиимэһээ энэ талаар баһа горитой юумэн хэгдээ.

БУРЕЙ МҮРЭН ДЭ... ГЭС БАРИГДАХА...

Амурай хизаар. «...гидропроект» гэжэ ... лексно экспедици ... мүрэн дээрэ ГЭС б... шэнжэлэлгын хүдэ... хэжэ байнхай. Та... ска станциин пл... үндэрынь 142 метр ... юм. Гидростанции ... ектнэ хүсэниинь 2 м... он киловатт болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «...гидропроект» эк... циин начальник М... Еремин ажалдаа ...

ТАСС-ай фотохрон...

Зэдын аймагай Бургалтайн дунда һургуулиин түүхын багша Борис Доржиевич Очиров 6—7 жэлдэ пропагандистаар хүдэлжэ ябана. Һуралсалай энэ жэлдэ теоретическэ семинарые хүтэлбэрилнэ. Семинарта һуралсаха зуураа, багшанар ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг улам һайжаруулха гэжэ оролдодог байна. — Манай һургуули дүүргэһэн олон хүбүүд, басагад колхоздоо үлэдэг гээшэ. Тиимэһээ эдэниие ажалда бэлдэхэ, бэе бэедээ туһалхаар коллективизмын үзэлээр хүмүүжүүлхэ, һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг шангадхаха шухала, — гэжэ нүхэр Очиров хэлэнэ.

Сүлөө сагые аша туһатайгаар үнгэргэхэ тухайда Бургалтайн дунда һургуулиин багшанар зүбшэн хэлсэдэг байна. Эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сүлөөтэй сагаа зорюулха гэжэ эдэнэр оролдодог юм. Нигэжэ һуралсалай шанар һайжаруулха, һурагшадые ажал хүдэлмэридэ һургахын тулада ехэ юумэн эндэ хэгдэдэг байна. Ажалай, амаралтын лагерь байгуулагдалхай, эндэ амаржа байгаад, һурагшад ажал хэдэг юм. Багшанарай һурадаг теоретическэ, семинарай хүдэлмэри хэжэ байһан ажалдань ниигэжэ туһалдаг байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теоретическэ семинарые хүтэлбэрилэгшэ Б. Д. Очировые харанат.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

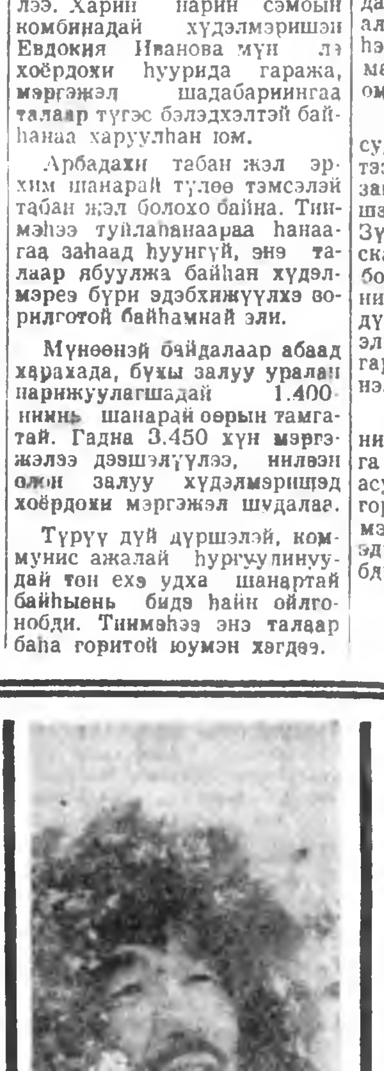
Прибайкалиин аймагай «Зырянский» совхозой малшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинһээ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тэдэнэр январь һарада һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ. Совхоз нэгэ һара соо гүрэндэ 650 центнер һү худалдаха түсэбөө 696 центнертэ хүргэһэн байна.

Совхозой Нестерово тосхоной һаалиин фермын коллектив социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Фермын үнеэн бүриһөө һарадаа 186 килограмм һүн һаагдаа. Эндэхи түрүү һаальшад Л. В. Корнакова январь һарада үнеэн бүриһөө 350. К. А. Куликова — 210, Н. С. Шангина — 320 килограмм һү һаагаа.

Социалис мүрысөөнэй январиин дүнгүүдээр Нестеровой һаалиин фермэдэ КПСС-эй райкомой болон аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Мүн совхозой шалаа гаргалуулагдадаг гүүртэнүүдэй малшадай дунда 1-дэхи отделениин үхэршэд П. А. Колмаков, В. Н. Неродов оролдосотой гоор хүдэлнэд. Шахагдадаг залуу малай шагнуур сүүдхөө 850 граммаар нэмээгдэнэ.

П. ХАЛТАНОВ.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

Магаданска область. Чукоткын национальна округой Беринговска районой «Дружба» совхозой орошодой бригадые Сергей Чейвытегин толгойлдог юм. Бригададань зургаан хүн. Тэдэнэр гурбан мянганһаа холо. үлүү оронуудые харууһална. Округойнгоо орошодто жэшээ харуулан, жэлэй дүрбэн сагта эрхим һайнаар ажалладагаараа суурханхай.

Бэрхэ орошон Сергей Чейвытегинэй ажалые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй ба «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнаһан байна. Областной партийна конференци дээрэ тэрэниие нэгэн дуугаар партиин XXV съездын делегат болгожо һунгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй XXV съездын делегат Сергей Чейвытегин.

ТАСС-ай фотохронико.

РОССИИ АВТОНОМИТО *республиканууд...*

ШУБУУДАЙ ШЭНЭ КОМПЛЕКСНУУД

Татарай автономито республикада Лайшевскэ шубуунай фабрика ашаглалгада оруулагдаба. Эндэхи бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагдажа, нэгэ доро 240 мянган тахяа харууһалагдаха юм. Фабрикада тодхогдоһон орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдэй ашаар нэгэ шубуушан-оператор 40 мянган тахяа харууһалха байна. Жэл соо 52 миллион үндэгэн, шубуунай 500 тонно мяхан энэ фабрикада абтахаар түсэблэгдэнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ автономито республикада шубуудай хэдэн комплекс баригдаа. КамАЗ-ай барилга шадар республикна доторхи эгээ томо Набережно-Челнинскэ шубуудай комплекс мүнөө бодхоогдоно. Тэндэ 400 мянган тахяа харууһалагдаха юм. Жэл бүри нэгэ доро 3 миллион дальбараа дэгжээхэ Нижнекамска бронлерно фабрика баригдана.

Республика дотор шубуу үсхэбэрилгэ промышленна үндэһэ һуури дээрэ табигданхай. Тусхай шэглэлтэй юһэн комплекс, табан совхоз Татарай «Птицепром» трестын бүридэлдэ орено. Тиигэжэ жэл бүри 330 миллион үндэгэ, шубуунай 6000 тонно мяха абаха арга олгогдобо.

М. КУКЛИН,
ТАСС-ай корр.

Казань.

ГАЗАРАЙ ГҮНЗЭГЫҺӨӨ

Чечено-Ингушетиин автономито республикын дэбисхэр дээрэ газар доороһоо нефтиин хоёр фонтан арбадахи табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ «сорбхилжо» эхилбэ.

Табан километр шахуу гүнзэгыдэ үрэмдэгдэһэн скважина «айхабтар баян» гэжэ тодорхойлогдоо. Тэндэһээ сүүдхэ бүри 270 тонно нефть абажа болохоор гээд багсаардана. Старогрозненско талмайн зүүн-хойто хубидахи газарай гүнзэгыдэ «хара алтан» элбэг гээд элирүүлэгдээ.

Автономито республикын дэбисхэр дээрэ 4000—5000 метрэй гүнзэгыдэ үрэмдэгдэһэн скважинанууд олон. Терек мүрэнэй хойто талын элһэлиг газарта 7 километр гүнзэгы шэнэ скважина нефть бэдэрэгшэд мүнөө үрэмдэжэ байна. «Бурунная-1» гэнэ энэ скважинын гүнзэгынь 7200 метртэ хүргэгдөө, үрэмдэлгэ үргэлжэлһээр.

Г. НАСОНОВ,
ТАСС-ай корр.

Грозный.

ПРЕДПРИЯТИИН НАМТАРАЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

Княжпогостско заводой хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. Үйлэдбэриин ехэнхи хубинь һайнаар оньһожоруулагданхай гээд гүрэнэй комисси тодорхойлһон байна. Предприятиин шэнэ ээлжээнэй ашаглалгада оруулагдахада, жэл бүри 10 миллион дүрбэлжэн метр плитэ үйлэдбэрилхэ арга олдобо. Энэнь заводой түрүүшын ээлжээнэйхиһээ 2 миллионоор ехэ болоно.

Княжпогостско завод хадаа манай ороной хойто зүгтэ барилгын материал гаргадаг томо предприятинуудай нэгэн болоно. Тиигэжэ эндэ модо бэлэдхэлгын ба

хюреэдэлгын бүхы ... үйлэдбэридэ хэрэг... болобо.

Э. ВАСИЛЬ...
ТАСС-ай ...

Сыктывкар.

НОГООН ТАЛМА... «ХАРУУЛШАД»

Оороһото ургама... үрэнэ хордохо ... түсэбөө үлүү ... АССР-эй Вурнарска ... заводһоо Украиныи ... шадта эльгээгдэбэ.

Химиин аргаар ... ургамалнуудые ... зүйлнүүдые энэ пре... бүтээн гаргадаг юм. ... ороһото ба техниче... гамалнуудай талмай ... ногоонһоо сэбэрл... теплицэнүүдэй хүр... хорхой шумуул үгы... хэрэглэгдэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэ... шада энэ завод ... «мүндэлһэн» байгаа. ... шан цехүүдынь шэн... заһабарилагдаа, ... тэн түхеэрэлгэ ... Тиигэжэ үйлэдбэрилэ... тнэ хүсэн гүйсэд ... даг болоһон байна.

Вурнарска хи... үмэнэ шанэ табан ... ехэ зорилгонууд ... хай. 1976—1980 ... эндэ шэнэ 3 цех ... да оруулагдаха юм. ... хүдөө ажахыда ... парадуудые ... 1,3 дахин ехэ ... түсэблэгдэнэ.

В. ЖЕЛЕЗ...
ТАСС-ай ...

Чебоксары.

ОСЕТИИН ОЙН Б...

Автономито ре... заповедник ба зак... та зэрлиг ангуудай ... шубуудай бүридхэл... дүүрэбэ. Эндэхи ой... бүганууд, гүрөөһэн, ... гайнууд, элдэб янзы... бууд олон юм. ... нүүдтэ эндэ зэрлиг ... олошороо гэжэ элир... бэ.

Республикын ... зуурша лгын ёһоор ... ой тайгада ондоо ... шубууд табигдаа. ... тоодо сооходр бүган ... конууд оролсоно. ... кын гол горхонуудта ... ондатра энэ жэлдэ ... ха юм.

Т. ЕФИМ...
ТАСС-ай ...

Орджоникидзе.

ШУЛУУНАЙ ...

Тувын автономито ... публикын хизаар ... шэнжэлгын музе... һайханай бүтээл... мастернүүдай выст... дэбэ. Хара, сагаан, ... агальматолидоор ... 40 гаран бүтээл энэ ... кэдэ табигданхай ... үеын хүнүүдэй— ... ба фермэнүүдэй ... дай, залуу хүдэл... портредүүд ... лэгшэд ... хэдэ ... нүүд о...

Тува ... луу һи... Республика... мастери... хүдэлнэ... ликын ... реадууд ... Б. Х. ... рациин ... рааша, ... шангай ... бухаа ... дүй ду... үгэнэ, ...

Кызыл.

ПРИМОРИИН БАРАЙГАР

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. И. Палатов). Приморийн мелиораторнуудай слет Владивостогто боложо дүүрэбэ. КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумһээ хойшо энэ хизаарта намаг налхитай газарые хатааха, шииг нойто багатай талмайе уһалха талаар арбан жэл соо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые тэрээндэ хабаадагшад согсолоод, Приморийн намагтай газарые хатаажа, элдүүрилэн ашаглаха программа хараалаа.

Үнгэрһэн арбан жэл соо хизаарай газар тарьялангые һайжаруулан ашаглалгада хахад миллиард шахуу түхэриг һомологдоһон байна. Уһалагдадаг газар дээрэ барайгар тариха гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгын гол хараа шэглэл болоно. Приханкайска набтар тэгшэ газарта барайгар тарижа ургуулгын орон доторхи ехэ район бии болгоходоо, бүхэсоюзна комсомолой гайхамшагай барилгада хабаадагшадай шэн габьяата ажалай ашаар арбан жэл соо Приморидо энэ шухала ургамал тарижа ургуулгын талмай гурба дахин үргэдхэгдөө. Гүрэндэ барайгар худалдалга 5 шахуу дахин нэмээ.

Нигэжэ барайгар хизаарай ороһото гол шухала ургамал болоһон байна. Ойрын жэлнүүдтэ гансал Алас-Дурнын бэшэ, Зүүн Сибириин хүн зониие барайгараар бүрин хүсэдөөр хангаха хараа түсэбтэй юм.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТАЛААР СССР-эй ЛЕНИНСКЭ БА ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОДОГ КОМИТЕДҺЭЭ

Удаадахи хүдэлмэри зохёолнууд 1976 ондо Ленинскэ шангуудые олгохо конкурсдо табигдаба гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет мэдээсэнэ:

1. С. Н. Журков, В. Р. Регель, А. И. Слуцкер, В. А. Степанов, Э. Е. Томашевский, Г. М. Бартенев. «Хатуу бодосуудай бата бэхи байлгые шэнжэлхэ талаар хэгдэһэн бүлэг хүдэлмэри».

СССР-эй Науканuудай академиин А. Ф. Иоффегэй нэрэмжэтэ физико-техническэ институт, СССР-эй Науканuудай академиин физическэ химиин институт энээниие зууршалан табиба.

2. А. Н. Чарахчьян, Т. Н. Чарахчьян, Г. А. Базилевская, Ю. И. Стожков. «Замбуулинай гэрэлэй туяаралгые шэнжэлһэн бүлэг хүдэлмэри».

СССР-эй Науканuудай академиин П. Н. Лебедевэй нэрэмжэтэ физическэ институдаар, Москвадахи Гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй ядерна физикын эрдэм-шэнжэлэлгын институдаар эдэ бүлэг хүдэлмэри дурадхагдан табигдаһан байна.

3. П. С. Александров. «Юумэнэй хэм хэмжүүр тухай теорёор хэгдэһэн бүлэг хүдэлмэри».

Москвадахи Гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй механико-математическа факультет энээниие зууршалан табиба.

4. Н. Н. Красовский, А. Б. Куржанский, Ю. С. Осипов, А. И. Субботин. «Жолоодогдодог түхеэрэлгэнүүдэй математическа теореор бүлэг хүдэлмэри».

СССР-эй Науканuудай академиин В. А. Стекловой нэрэмжэтэ математическа институдаар эдэ бүлэг хүдэлмэри зууршалагдаа.

5. С. Л. Соболев. «Кубатурна формулын теоридо оршол» («Наука» М., 1974 он).

Энэ хүдэлмэриинь СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин математикын институдаар дурадхагдан табигдаба.

6. Н. Н. Семенов. «Химическэ орёо ехэ реакцинуудай кинетикэ».

СССР-эй Науканuудай академиин химическэ физикын институт энээниие дурадхаһан байна.

7. В. С. Соболев, Н. Л. Добрецов, В. В. Ревердатто, Н. В. Соболев, В. В. Хлестов. «Фацин метаморфизма» гэжэ дүрбэн монографи.

СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин геологиин ба геофизикын институт эдэниие дурадхан табяа.

8. В. Г. Корт, В. С. Самойленко, А. Д. Добровольский, П. Л. Безруков, Т. С. Расс, М. Е. Виноградов. 1966—1974 онуудта толилогдоһон «Номгон далай» гэжэ монографи.

СССР-эй Науканuудай академиин П. П. Ширшовой нэрэмжэтэ океанологиин институт тэрэниие зууршалба.

9. А. С. Спирин, Г. П. Георгиев, О. П. Сэмарина, М. А. Айтхожин, Н. В. Белицина, Л. П. Овчинников. «Клеткэ соохи информосомые шэнжэлэн нээлгэ» тухай бүлэг хүдэлмэри.

СССР-эй Науканuудай академиин белогой институт эдэ хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэлгэдэ табиһан байна.

10. Б. А. Рыбаков. «X—XVI зуун жэлнүүдэй үеынородой соёлой түүхэ тухай» 1963—1974 онуудта толилогдоһон бүлэг хүдэлмэри».

Москвадахи Гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй түүхын факультет энээниие дурадхан табиба.

11. Н. Н. Некрасов «Нютаг нютагай экономико тухай 1972—1975 онуудта толилогдоһон бүлэг хүдэлмэри».

СССР-эй Науканuудай академиин экономико-математическа Түбэй институдаар тэрэ дурадхагдаа.

12. С. В. Аничков, В. В. Закусов. «Физиологическа эдэбхитэй бодосуудые шэнжэлхэ талаар хэгдэһэн бүлэг хүдэлмэри».

СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин фармакологиин эрдэм-шэнжэлэлгын институт энээниие зууршалан табиба.

13. В. И. Бураковский, Л. А. Бокерия, В. А. Бухарин. «Гипербарическа оксигенациин талаар хэгдэһэн шэнжэлгэнүүд ба зүрхэндэ операци хэлгэдэ энэ арга хэрэглэлгэ».

СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин А. Н. Бакулевай нэрэмжэтэ зүрхэ-һудалай хирургиин институт тэрэниие дурадхаһан байна.

14. Ф. Г. Аржанов, В. И. Грайфер, Ю. В. Зайцев, В. В. Карибский, А. В. Синельников. «Эрдэм техникын шэнэ шиидхэбэринүүдэй ба бүхы дээрэнь автомадаар хангаһанай ашаар нефть олзоборилон абалгын үйлэдбэриие хурдан түргөөр хүгжөөхэ тухай».

Прибор, автомадаар хангалгын хэрэгсэлнүүдые, жолоодолгын түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг министерство, Нефтиин промышленностиин министерство энэ хүдэлмэриие дурадхан табяа.

15. В. Т. Бабенко, Н. П. Лякишев, А. И. Манохин, А. Н. Морозов, Н. П. Слотвинский-Сидак, Т. С. Шишханов. «Шэнэ технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар ванадиева шлагуудые промышленна аргаар үргэлжэдэнь болбосоруулха тухай».

«Тулачермет» гэжэ эрдэм наукын-үйлэдбэриин нэгэдэл тус хүдэлмэриие зууршалһан байна.

16. А. Е. Сухоруков, Г. К. Лубенец, И. М. Елинсон, В. А. Булах, А. Ф. Борисов, Г. П. Кандаков. «Доменно үйлэдбэридэ хүсэ ехэтэй агрегадуудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь нарижуулан һайжаруулха тухай» (Кривой Рогтохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой 5 мянган кубометр хэмжээтэй 9-дэхи доменно пешшэн).

СССР-эй Хара металлургиин министерство, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудые баридаг министерство, СССР-эй Госстрой тэрэниие дурадхан табиба.

Хүдэлмэриин 1976 ондо Ленинскэ шан олголгын конкурсдо табигдаһан хүдэлмэриин списогуудые комитет толилуулхадаа, дээрэ хэлэгдэһэн эдэ хүдэлмэриие олониитын дунда зүбшэн хэлсэлгэ эхиндхэхыень эрдэмэй ба научно-техническэ бүлгэмүүдэй, эрдэмэй эмхи зургаанuудай, предприятинуудай, дээдэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандана.

Бүхы һанамжа, ажаглалтануудаа, мүн олониитын дунда зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха материалнуудые байгша оной мартын 15 болотор нимэ адресаар комитедэй секретариадта эльгээхые гүйнабди: 125047, Москва, А-47, 3-ая Тверская-Ямская, 46.

АРАДАЙ СУДЬЯНАРЫЕ ҺУНГАЛГА

РСФСР-эй арадай судьяна... түлөөлэлгын болоор дүүрэ... гэжэ байна. Тиимэһээ ай... болон районуудай ара... сүүдэй судьянарые һунга... һунгалта 1976 оной апре... 11-дэ үнгэргэхэ гэһэн РСФСР-эй Верховно Со... Президиум гаргаа.

Манай республикада арадай ...нарые һунгалгада бэлэд... үргэноор дэлгэрэнхэй.

Болохоёо байгаа һунгалга ... сүүдэй ажал ябуулгые ... һайжаруулха, социалис ... ёһо улам бэхижүүлхэ ... ехэхэн нүлөө үзүүл... Социалис байгуулал... хамгаалха, эрхэтэн бүхэ... коммунис үзэл бодолтой... хүмүүжүүлхэһээ гадна, ... эрхэ хамгаалха гээшэ ... сүүдэй гол зорилгонь ... Арадай сүүд ажалша... эхэ орондоо, коммунизмын ... үнэн сэхээр, совет хуу... наринаар сахихаар, социа... зөөридэ нарин нягта бай... хүмүүжүүлнэ. Сүүдэй хү... ...үүлхы үүргэнь баталан ... зүб шиидхэбэри соонь ...ойлгодог.

Арадай сүүдүүдтэ граждан... болон уголовно хэрэгүү... 90 гаран процентнь хараг... гээшэ. Арадай сүүд эр... хамгаалдаг гэжэ со... зонууд һайн ойлгодог. ... тиимэһээ орёо бэрхэ ... наринаар дүүргэжэ ... хүнүүд лэ судьягаар ... ёһотой.

... сүүдэй хэрэг харал... судья (түрүүлэгшэ), хоёр ... байлсаха зэргэтэй. ... судья болон заседатель... һунгагдадаг. Жэшээлхэдэ, ... болон районой сүүдэй ...нарые тэндэхи эрхэтэд ... нийтын, тэгшэ ба сэхэ ... гуримаар 5 жэлэй ... һунгадаг.

... эрхэтэй, һунгалтын ... 25 наһа гүйсэһэн ... эрхэтэн судьягаар ...даха зэргэтэй. Гэхэ зуу... сүүдэй хэрэгэй орёо, хүшэр ... судьянарай тушаалда бэ... һайнгай. харюусалга ... хүнүүдые һунгаха шу... Мүнөө үедэ юридическэ ... эрдэмгүйгөөр сүүдэй хэ... ...даараар хүтэлбэрил... бэрхэтэй гээшэ.

... болон арад зон судья... ехэ эрилтэ табидаг бай... ...дай зүгһөө һунгагдаһан ... хүн зоной этигэл най... хүртэхэ, Эхэ орондоо ... алба хэхэ, Совет ... ёһо наринаар сахиха, ... сүүдлэхэдээ хүмүү... хүдэлмэри ябуулха ...

... республикын арадай ...дэй олонхи судьянар уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэнэ, хуули ёһо наринаар сахихаар хүн зониие хүмүүжүүлнэ. Мүнөө үедэ юстициин органуудта ажаллажа байгшадай хахадһаа олонхинь 15 үлүүтэй жэл хүдэлнэ. Хүдэлэгшэдэй гурбанай нэгэ хубинь эхэнэрнүүд. Арадай судьянарай дийлэнхи олонхинь КПСС-эй гэшүүд, мүн гэшүүндэ кандидадууд.

Аймагай болон районой сүүдүүдэй түрүүлэгшээр хорин гаран жэлэй туршада ажаллажа байһан хүнүүд манай республикада үсөөн бэшэ бии. Тэдээнэй дунда нүхэд Н. И. Булгатов, Н. Н. Бубеев, Н. А. Бильтуев, М. М. Бадуева, И. Х. Дёмин, А. М. Костылёва, А. И. Мороков, Н. Б. Малакшинов, Б. И. Иванов, М. Н. Уладаев, Д. Л. Итыгилова, Ф. А. Котиков, Г. Д. Шишкина болон бусадые нэрлэмээр. Буряадай АССР-эй Юстициин министерство болохоёо байгаа сүүдүүдэй һунгалтын нийтэ политическэ удха шанарые хараадаа абажа, тэрээндэ һайнаар бэлдэхые, гэмтэ хэрэг хэгшэдтэй шангаар тэмсэхые оролдоно.

Һүүлэй үедэ арадай олохон сүүдүүд уголовно, гражданска хэрэгүүдые харалгаяа нилээд һайжаруулаа.

Арадай судьянар Ф. А. Котиков, А. О. Хоринов, Н. М. Цыганкова, И. Х. Дёмин, Н. Б. Малакшинов, Р. Р. Чагдурова. И. Д. Мархандаев, Е. Б. Цырендоржиев, залуу судьянар А.Н. Виноградов, Д. Г. Хаманов болон бусад сүүдэй хэрэг хараха талаар һайн үрэ дүн туйлана. Арад зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхын тула олохон коллективүүдтэ сүүдэй нүүдэл заседанинууд үнгэргэгдэдэг байна. Сүүдэй хэрэгүүд гол түлэб гэм хэгдэһэн газартань харагдана. Республикын арадай сүүдүүдэй заседаниин дүрбэнэй нэгэниинь гэм зэм хэһэн газартань сэхэ үнгэргэгдэнэ.

Сүүдэй нүүдэл заседанинуудта гол түлэб социалис зөөри уриһэн тухай, хулиган ааша гаргаһан тухай хэрэгүүд харагдадаг байна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй арадай сүүд шэнэ ургасын ороохо таряа хулууха ябадалые болюулха зорилгоор «Эрдэм» совхозой комбайнер В. И. Керес, Заганай колхозой комбайнер В. М. Поломошнов гэгшэдэй гэмтэ хэрэгүүдые байра дээрэнь хаража үзэхэ гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшөөд, нүүдэл заседанинуудтаа һайса бэлдэһэн байгаа. Сүүдэй материалнууд «Ленинэй зам» газетэдэ толилогдоо һэн.

Кабанскын аймагай Степной Дворец тосхоной шубуу үүсэлдэг пунктын цехһээ удаан саг соо нугаһанууд үгы болодог байһан юм. Эндэхи аймагай арадай сүүд хэдэн дахин нүүдэл заседани эмхидхэжэ, социалис зөөри сахин хамгаалхын түлөө хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ асуудалаар пунктын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зүблөө үнгэргэһэн байна. Мүнөө үедэ дурсагдаһан ажахыда нугаһад үгы болохоёо болёо.

Һунгагшадай урда арадай сүүдүүдэй тоосоо хэлгэ һунгалтада бэлдэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тоосоо хэлгэ арадай сүүдүүдэй ажал ябуулга һайжаруулхада, хүн зоной дунда совет эрхын удха шанар тайлбарилхада туһалха байна. Тиимэ тоосоонууд дээрэ һунгагшад сүүдүүдэй ажал хүдэлмэри шүүмжэлхэһээ гадна, ажал һайжаруулха талаар үнэтэ олон тоото дурадхалнуудые оруулдаг.

Һунгаһан коллективүүдэй суглаануудта, арадай судьянарһаа гадна, арадай заседательнуудай тоосодог болоо һаань бүришье һайн.

Арадай судьянар 1975 ондо ажалшадай урда 600 гаран элидхэл хээ. Хоринин аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Е. Б. Цырендоржиев, Улаан-Үдын Октябрьска районой — И. Х. Дёмин, Загарайн — В. Ц. Гатапов, Кабанскын — М. Е. Горбачёв, Бэшүүрэй — Н. Н. Брызгалов болон бусад ажалшадай урда һайнаар тоосоно.

Арадай судьянар сүүдэй хэрэг харахаһаа гадна, совет хуулиин удха шанар олоной дунда үргэнөөр ойлгуулхые оролдоно. Энэ зорилгоор лекци болон элидхэлнүүдые уншана, хүн зониие хуули ёһотой танилсуулха университедтэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнуудта хабаадалсана. Семинар болон университедүүдтэ хабаадалсахадаа ажал тухай хуулитай, мүн бусадшье асуудалнуудтай ажалшадые танилсуулна.

Аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, нүхэдэй сүүдүүдэй түрүүлэгшэнэртэ, арадай дружинниигуудта, ажалшадай депутадуудай сельскэ Сомоной Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан, үнгэрэгшэ жэлдэ Захааминай аймагта хоёр дахин семинар үнгэргэгдөө. Нютагай Соведүүдэй, нийтын эмхинүүдэй хүдэлмэридэ гарадаг олон тоото асуудалнууд тэрэ семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тэдэ семинарнуудые үнгэргэхэ, бэлдэхэ хэрэгтэ аймагай арадай судьянар нүхэд Б. Н. Иванов, Э. М. Цыганкова гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Арадай судьянар совет хуули наринаар сахиха тушаа асуудалнуудаар үнгэрэгшэ жэлдэ 1.115 лекци болон элидхэлнүүдые уншаа, мүн энэ үе соо хэблэлдэ 150 гаран статья гараһан байна.

Зарим аймагай арадай сүүдүүдэй хүдэлмэридэ алдуу, дутуунууд бии байһаар. Гэмтэ ябадалые һэргылхэ ажал багаар хэгдэнэ, ажалшадай гомдол болон мэдүүлэнүүдтэ анхаралгүйгөөр хандаха баримтанууд элирүүлэгдэнэ.

Сүүдүүдэй ажал һайжаруулха, материально-техническэ талаарнь һайнаар хангаха гээшэ угаа шухала.

Буряадай АССР-эй Юстициин министерство, городской Соведэй гүйсэдком, хэдэ хэдэн аймгүйсэдкомууд Сүүдүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, баһал бага бэшэ ажал хэнэ.

Кабанскын, Хоринин, Захааминай аймагай сүүдүүд шэнэ байрада оронхой. Яруунын, Советскэ, Октябрьскэ, Железнодорожно, Ѳэдын, мүн бусад аймагуудай сүүдүүдэй байранууд үргэдхэгдэнхэй. Гэхэ зуура зарим сүүдүүдэй байранууд үшөөл бага байһаар. Энэ асуудал хараадаа абажа, сүүдэй заседани үнгэрэдэг байрануудые һайнаар заһабарилхыень нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые гуйха байнабди.

Манай республикын арадай сүүдүүд партиина органуудай хүтэлбэри доро ажаллажа, урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ байха.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.
Буряадай АССР-эй юстициин министрэй орлогшо.

Даша Дондокович Тогочеев Сэлэнгын аймагай хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг холбоондо автолавкын жолоошоноор хүдэлдэг юм. Тэрэ олон жэлэй турша соо эндэ ажаллахадаа, ехэ дүршэл шадабаритай, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые һайн мэдэдэг болонхой.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые яһала һайнаар дүүргээд, партиин болохоёо байгаа XXV съездые ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтахые оролдожо байна. Эгээл иимэһээ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй һаяхан болоһон республиканска зүблөөндэ тэрэ хабаадаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон Д. Д. Тогочеев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭН АБТАА

Манай газетын 1975 оной декабриин 23-ай номерто «Техникэ заһабарилгаяа түргэдхэхоор болоо» гэһэн корреспонденци толилогдоһон байгаа. Хурамхаанай аймагай колхоз болон совхозуудта 1976 оной хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ трактор болон бусад техникэ заһабарилга графигһаа гээгдэжэ ябана, механизаторнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэри аймаг дотор муугаар эмхидхэгдээ. Дэрээнэй. Гааргын совхозууд техникэ заһабарилгаар илангаа ехэ гээгдэлдэ ороо гээд тэрэ корреспонденци соо хэлэгдэһэн юм.

«Энэ корреспонденци соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдээд, аймагай механизаторнуудай зүблөөн дээрэ харагдаа. Тэрэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ ажахынуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Могонтын отделениин хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд хабаадалсажа, техникэ заһабарилгые түргэдхэхэ талаар зохихо хэмжээнүүд абтаба. Тингэжэ энэ жэлэй январь һарада тракторнуудые, плугуудые заһабарилха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Гааргын профилакториидо механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуули эмхидхэгдэнхэй, март һарада үшөө 60 механизатор энэ һургуулида һураха юм. Дэрээнэй, Гааргын совхозуудта техникэ заһабарилха тухай асуудал аймагай Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ харагдажа, саг үргэлжын хиналтада абтаа» гээд Хурамхаанай аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник В. Будаев редакцида мэдээсэбэ.

Һургуулиин һурагшадые ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэжэ абахаар ажалда һургаха һургуулинууд хоорондын ажалай үйлэдбэриин комбинадууд Молдавиин хото городуудта байгуулагдана. Кишиневой Ленинскэ райондо юһэдэхи, арбадахи классуудай хоёр мянга гаран һурагшад ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ һурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалай хэшээл.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭХЭ ОРОНОЙ ЭНЭРХЫ АНХАРАЛ

Манай орон дотор 40 миллион гаран хүн пенси абана. Тобшолон хэлэбэл, табадахи эрхэтэн бүхэн гүрэнэй материальна хангалгада байдаг юм.

Юрэнхыдөө эрэшүүл — 60 тайдаа, харин эхэнэрнүүд 55 тайдаа пенсидэ гарадаг гээшэ ааб даа (тиихэдээ тус тустаа ажалай 25 ба 20 жэлэй стажтай байха ёһотой). Зарим ажалшадта шухала хүнгэлэлтэнүүд тогтоогдонхой. Нэн түрүүн газар доро, халуун цехүүд соо, хүнэй бэедэ хоро хүргэдэг үйлэдбэринүүдтэ хүдэлдэг эрэшүүл ажалай 20 жэлэй стажтай байбал, 50 наһатайдаа пенсидэ гарадаг. Вуд нэхэлгын промышленностьдо ажаллादаг эхэнэрнүүд, хүндэ хүшэр хүдэлмэритэй хэдэ хэдэн областьнуудта ажалладаг эхэнэр-трактористнууд, комбайнернууд табан жэлээр урид пенсидэ гарадаг юм. Бэедэнь хоро хүргэхэдээ болохо 100 мэргэжэлээр эхэнэрнүүдые ажалда абахагүй гэһэн хорилто ажал тухай хуули дотор бии гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Холын Хойто зүгэй районуудта ажалладаг хүнүүдтэ ехэ хүнгэлэлтэнүүд үгтэдэг. Эндэ эрэшүүл — 55-тайдаа, эхэнэрнүүд 50-тайдаа пенсидэ гарадаг. Тиихэдээ эдэнэр ажалай 15 жэлэй стажтай байха зэргэтэй.

Манай орон дотор социальна хангалгын гурим тон тааруу һаин байна. Энэнь бүхы ажалшадта сэхэ хабаатай. Тингэнгүйгүй аргагүй юм ааб даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, эрхэтэн бүхэнэйнгөө хангаданги һайнаар ажаһуухын түлөө гүрэн түрэмнай оролдолго гаргаха уялгатай бшуу. Иимэ жэшээнүүдэй нэгыень дурдая. СССР-тэ нялха үхибүүнэй эхэ байха гээшэ эхэнэр хүнэй нангин уялга, ажал хэһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалһантай тэн адли зорилго болоно. Тиимэһээ таба гү, али тэрээнһээ олон үхибүү түрөөд, дэнээ 8 наһатай болоторынь хүмүүжүүлһэн эхэнэр 50-тайдаа пенсидэ гараха эрхэтэй гээд хуулияр тогтоогдонхой. Тиихэдээ тэрэ ажалай 15 жэлэй стажтай байха ёһотой.

Юрэнхыдөө «шэн габьяатайгаар», «һайнаар» ажаллажа, пенсидэ гараха ёһотой гээд хэлэдэг, тоологдодог гээшэ. Хэрбээ ажал хэхэ аргагүй хүн яаха болоноб? Үйлэдбэри дээрэ усалтажа, үбшэндэ үлбэртэжэ, ажаллаха аргагүй болоһон, тэжээхэ хүнөө алдаһан манай ороной эрхэтэн бүхэн гүрэнэй зүгһөө материальна тэдхэмжэ абадаг юм.

Гэбэшье энээгээр пенсиин наһанай хүнүүдтэ, инвалидуудта гүрэнэй анхарал оролдолго хизаарлагдадаггүй. Пенсионернүүдэй эрилтэ хүсэлэнгүүдые хараада абажа, пенсеэр хангаха тухай хэдэ хэдэн тогтоолнуудые Совет правительство абаһан байна. Эдэ тогтоолнуудай үндэһөөр хүдэлжэ байдаг пенсионернүүдтэ ажалайнь эрхэ байдал һайжаруулагдахэ, амарха ба аргалуулха нэмэлтэ арга боломжонууд тогтоогдодог гээшэ. Тиихэдэ хүдэлмэриин дүүрэн бэшэ үдэр гү, али неделидээ хэдэн үдэрэй туршада хүдэлхэеэ пенсионернүүд өөһэдөө шэлэдэг байна.

Хэрбээ наһаа хүгшэршэ гү, али инвалид болоод, пенсидэ гараһан хүн урдынхидаа ажал хэхэ аргагүй болоо һаа, тэрэ өөрынгөө дураар шэнэ мэргэжэл шудалжа шадаха юм. Иимэ хүнүүдтэ зорюулагдана, техническэ мэргэжэлэй 68 училищи, техникум-интернат хүдэлдэг. Мүнөө энд 12 мянган хүн гүрэнэй бүрин тэдхэмжэдэ һурадаг байна. Тэрээнһээ гадна, манай орон дотор һуралсалай-үйлэдбэриин предприятинууд бии. Шахэ хатуутан гү, али хараа муутай болоһон 160 мянга шахуу инвалид эндэ һурадаг, хүдэлдэг байна. Салин хүлһэнһөө гадна, эдэнэр булта дaa пенси абадаг юм.

Пенсионернүүд ба инвалидуудые ажалда тааруу һайнаар, зүбөөр доаха, таарулан табиха асуудалнууд эрдэмтэдэй: физиологуудай, психологуудай, медигүүдэй гол анхаралда байдаг. Пенсионернүүдые хүшэ хүрэхөөр ажалдань тэхэрюулэн бусааха асуудалые шиидхэдэг эрдэм шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн тусхай институт манай орон дотор хүдэлнэ. Протезно-ортопедическэ зуугаад предприятитай протез хэлгын гүрэнэй албан энэ асуудалые шиидхэхын тула амжалтатайгаар хүдэлнэ. Биологиин, механикын, физикын шэб шэнэ туйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байна.

Пенсионернүүдэй, инвалидуудай бэе махабадыень хүшэ хүрэхөөр хүдэлмэри сарюун һаин байлгадаг юм гээд эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд элирхэйлээ. Пенсионернүүд ажаллахадаа, баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг. Энэнь гүрэн түрэдэ аша туһатай байна.

Манай орон дотор социальна хангалгын гурим таһалгаряагүй һайжаруулагдана. Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ энэ хараа шэглэл үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проект дотор бүлэг ехэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Наһа хэтэрһэн хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, колхозниигуудай пенсиин доодо захын хэмжээн дээшэлүүлэгдэхэ, бага балшар наһандаа инвалид болоһон хүнүүдэй тэдхэмжэ нэмээгдэхэ байна. Олон үхибүүдтэй эхэнүүдые пенсеэр хангалгын хүнгэлэлтэнүүд бүри үргэдхэгдэхэ юм.

Социальна хангалга ба социальна страхованида һомологдохо гаргашанууд мүн лэ нэмэгдэхээр хараалагдана. Хэрбээ 1975 ондо эдэ гаргашанууд 32,4 миллиард түхэригэй байһан һаа, харин энэ жэлдэ — түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ — тус гаргаша 2,5 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдохо байна.

Юрий КИРСАНОВ
Анатолий ТОРЧИНСКИЙ.
(АПН).

УУЛЗАЛГА

... дунда һургуули ... аймагта үнинэй ...ууддай нэгэн юм. ... дүүргээд, ажабайдалай арюун замда гаража, ... хэрэгтэ хубитаяа ... ябаһан ажалай түрүүшүүл эндэ олон. Жэ... Баргажанай совхозой ... һаалишан Галина Са... ...һэдэхи табан жэлэй ... механизатор Васи... ...гэгшэд нютагтаа ... түрүүшүүл болоно. Үнгэрһэн табан жэлэй ... түрүүшүүл — залуушуул Ва... ...никова, Миша Те..., Таня Викторова, ... Сосновская болон бусад оролдосотой бэрхээр ажаллажа, совхозой дирекци, партком, рабочкомой зүгһөө магтаал, баясхаланда хүртэһэн байна.

Тус һургуули дүүргэһэн олон хүн һаяхан түрэл һургуулидаа сугларжа, заншалта үдэшэеэ үнгэргэбэ. Хэдэн арбан жэлэй саада тээ, мүн нёдондошье жэлдэ һургуули дүүргэгшэд ажабайдал, ажал хэрэг, һуралсал тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад аха нүхэдэнгөө хөөрөөе һонирхон шагнаһан, концерт харуулһан байна.

Манай корр.

УРАН ГАРТАЙ БАСАГАН ДАА

... оройшог Алташа нютаг... ерээ һэн. Ань... буужа ябахадаа, та... ошожо хоноxo бо... һанаһан аад, гэн... орожо, залуу хүбүүн...

...иницатай болошоо...? — гэжэ асуубаб:

— ..., болоо. Энэ жэлээ, ... баруун хойшонь заажа ... — Тээ тэрэ сонхонь ... байна.

... газарые заалгажа ... орооһон саһан ... мүр гарган, ялалзаһан ... гэр гээшэ гэпхэлээ ... тонижо ороходом, ... дулаахан, хоёр ... гэр соо гэрэлтэй ... баруун таһалга соонь ... машинын шэнгэхэн ... Гэндэһээ га... нюргаар үндэршэг, ... басаганай асуун... ...һаам харахадань:

— Би хонохоо ерээб, — гэжэ ойлгуулбаб. Тэрэмни буудалай газарай эзэн эхэнэр байшаба. Зүүн таһалгань айлшадай хонодог, баруунхинь оёдол хэдэг газар гэжэ ойлгобоб. Анна Васильевна гэжэ бэеэ нэрлээд, амгалан амаржа унтахыем хүсөөд, гаража ошоо һэн.

— Үглөөгүүр тээ хоёр залуу хүбүүд бии боложо:

— Анна Васильевна ерээгүй гү? — гэжэ асуука.

— Үгы, — гээд, юундэ ерээрнь һонирхобошьегүйб. Һаглагар үһэгэй үндэр хүбүүниинь:

— Минии захиһан үмдые үсэгэлдэр оёжо дүүргэхэб гэһэн юм. Дүүргээ ёһотой. Хэмжэжэ, хаража үзэхэдэм, ехэ тааруу зохид шэнги байгаа һэн, — гэнэ.

— Васида оёһон үмдыень би хараа һэм. Магазинда тиимэ үмдэ олохогүйш, — гэжэ нүхэрынь харюусана.

Анна Васильевнагай оёдолшон байһыень гэхайлаад, хүбүүдээр хөөрэлдэхэ һанаатай байһамни, хэрэлсы дээрэ хүнэй түбэрхэ дуулдаад, өөрөө орожо ерэбэ. Оёдолэйнь таһалга руу би дахасалдажа оробоб. Тагдээгүүр, элдэб зүйлэй эд бараан, дэлгээтэй, бэлэн болоһон, эсхэгдэһэншье захилай хубсаһанууд гаоятай.

Тэрэ үдэр би Анна Васильевна Исаеватай бодотоор танилсажа, залуу басаганай уран гартайе, эрмэлзэл оролдосотойе мэдэжэ абаа бэлэйб.

Анна басаган бүри багахан ябахадаа оёдол хэхэ дуратай байһан юм. Эжынь оёдолшо байгаа. Хажуудань һуугаад, удаан адагладаг. өөрөө оёжо үзэхэсэ тэсэ ядан хүлеэдэг байха. Тингэжэ тэрэ бага зэргэ өөрынгөө хаоые туршажа үзэһэн юм.

Улаан-Үдын багшанарай училищи дүүргээд, һургуулида хүдэлхэдөөшье һанаагаа амардаггүй, оёдолшон болохо эрмэлзэлээ орхидоггүй һэн. Жэл һургуулида багшалаад, Бэшүүрэй оёдолой фабрикада һурагшаар ороһон юм. Тэрээнээ амжалтатайгаар дүүргээд, нүхэрэйнгоо байдаг нютаг ерээ бэлэй. Оёдол хэнгүй, минии гэртээ һуужа шадабагүйб. Анна басаган ябуулга хэжэ эхилбэ. Колхозынь айлшадай ерээд бууха гостиницашьегүй, залуушуулынь даб гэһээр дуратай хубсаһа хунар оёулха газаршьегүй байһан юм.

Анна Васильевна удаан бодожо байнгүй, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинат нээхэ тухай асуудал табиһан.

Энэ гүйлтань зүбтэ тоологдобо. Даб гэһээр байра олдоод орхихо хэбэргүй байхадань, гостиницын нээгдэхэ гэрэй нэгэ таһалга соо оруулха гэжэ зүбшэһэн байгаа. Тингэжэ Анна Васильевна гостиницатаяань даажа абаһан юм.

Тэрэ гэһээр жэл үнгэрбэ. Уран гартай басаганда юумэ оёулха дуратайшуул Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо үдэр бүхэндэ олошороо. Мүнөө тус колхозой ажалшад бэедээ таарамжатай үмдэнэй гү, али костюмай үгы һаань, магазинаар эдэржэ зобонгүй, һайшааһан бүдөө абаад, Анна Васильевнада ерэдэг болонхой.

Ц. ХАМАЕВ.

...ПРАХАНЬ. Гэ... хүдэлмэри... байшангай ... гэжэ хата... — залуу ... Ансамб...

Харилсаа холбоо тогтоохын түлөө

Американ элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, урдань США-һаа СССР-тэ байһан элшэн сайд А. Гарриман демократическа партиин гадаадын политическэ хараа шэглэл тодорхойлдог тусхай бүлэгэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, американ-совет худалдаа наймаанай, экономическа харилсаанай һайжаралга Холбоото Штадуудай экономическа, мүн политическэ аша туһада харюусаха байна гэжэ мэдүүлээ. Советскэ Союзтай худалдаа наймаанда хизаарлалта хэлгэ «һүүлэй жэлнүүдтэ США-гай гаргаһан алдуу эндүүнүүдэй нэгэниинь болоно» гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Энэ хизаарлалтые болюулха гээшэ демократическа партиин байгша оной июль һарада болохо партиина съезд дээрэ баталалгада табигдаха гадаадын политическэ программын гол пунктнуудай нэгэниинь болохо ёһотой гээд А. Гарриман хэлэбэ.

Шахардуу байдал һуларуулха политика дэмжэн саашадаа хэлэхэдээ, улас хоорондын харилсаае һайжаруулха гэһэн ябадалые Советскэ Союзай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахын тула хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд буруу һүргэгдөө гэжэ Гарриман зааһан байна.

(ТАСС).

Вашингтон.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

«ИНТЕРФЛЮГЭЙ» ХОРИН ЖЭЛЭЙ ОЙ

БЕРЛИН. «Интерфлюгэй» агаарай дотоодын болон гадаадын лининүүд 80 мянган километр утатай. ГДР-эй гүрэнэй хорин жэлэнигээ ойе тэмдэглэһэн авиакомпаниин самоледууд дэлхэйн 26 орондо ниидэдэг юм. «Интерфлюгэй» агаарай лайнернууд 1956 ондо агаарта түрүүлэн дэгдэжэ гараһан сагһаа хойшо 11 миллион пассажир зөөһэн байна. Мүнөө үедэ авиалинеэр жэлэй турша соо миллион гаран хүн ниидэдэг.

ГДР-эй граждан авиациин хүгжэлтэдэ Советскэ Союз ехэ туһа хүргэһэн, мүнөөшье туһалдаг. «ИЛ-18», «ТУ-134», «ИЛ-62» гэхэлэй совет самоледууд «Интерфлюгэй» бүхы лининүүдые хангадаг.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. Вьетнамай Ажалшадай партиин «Бүхы хүсэ шадалаа үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ, социализм байгуулха хэрэгтэ зорюулха» гэһэн уряа ороной завод болон уурхайнуудай, электростанцинууд болон барилгануудай программань болонхой. Январиин түрүүшын үдэрнүүдһээ ажал эршэтэй һайнаар ябуулагдана. Республикын шахтернууд, энергетигүүд январиингаа түсэбые дүүргэһэн тухайдаа элидхээ. Хүнгэн промышленностиин предприятинууд январь һарынгаа түсэб графигаар хараалагдаһанһаа урид дүүргээ.

СОВЕТ НҮХЭДТӨӨ

ПРАГА. Чехословакиин Всетин хотын «Зброевка» завод ЧССР-тэ бүд нэхэлгын промышленностиин түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилжэ, хилын саана худалдадаг томо завод болоно. «Зброевкын» тэмдэгтэй станогууд Советскэ Союздашье суутай болонхой. Үнгэрһэн табан жэл соо СССР-тэ завод бүд нэхэлгын онгосогүй 10.300 станок эльгээһэн һаа, манай орон ойрын табан жэлэй туршада 11.600 станок абаха юм. Гадна, совет захилаар нэхэлгын 600 станок бүтээгдэхэ.

ВЕНГРИИН ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ТАБАН ЖЭЛ

БУДАПЕШТ. Венгриин эхилһэн түсэбтэ табадахи табан жэлые электрын элшэ хүсэнэй табан жэл гэжэ нэрлэмээр. Эдэ жэлнүүдэй туршада тус һалбариин томо барилганууд болохо Сазхаломбатдахи Дунаментскэ ууралаар хүдэлдэг электростанци, Ленинварошдахи 215 мегаватт хүсэтэй дүрбэн энергоблогтой ууралаар хүдэлдэг Тисайскэ электростанци ашаглалгада оруулагдаһан байна. Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдожо байһан Пакшскэ атомна электростанци Венгриин энергетикэдэ тон ехэ удха шанартай. 440 мегаватт хүсэтэй тэрэнэй түрүүшын блок энэ табан жэлэй һүүл багаар, 1980 ондо ороной элшэ хүсэнэй бүлэглэлдэ оруулагдаха.

ГАВАНАДА БОЛОҺОН КОНКУРС

ГАВАНА. Латиин Америкын соёл культурын «Дом Америк» гэжэ ехэ эмхиин эмхидхэһэн уран зохёолой жэл бүри үнгэргэгдэдэг конкурсын дүнгүүд согсологдобо.

Конкурсдо 26 ороной 600 авторай зохёолнууд зууршалагдаһан байна. Мэдээжэ уран зохёолшод, поэдүүд болон уран зохёолые шүүмжэлэгшэдһээ бүридхэгдэһэн жюри конкурсдо илагшадые тодоруулба. Поэзиин талаар Чилиин Эрнан Мирандын «Ла Монеда» гэжэ шүлэгүүдэйнь суглуулбари болон фашис хунтын засаг булимтаран абаһанай һүүлээр Чилидэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай бусад поэмэнүүд, мүн Аргентинын Хорхе А. Бокканера гэгшын шүлэгүүдэй суглуулбари эрхим сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

ОЙН БАЯРАЙ ТОННО

ВАРШАВА. Химиин «Полице» комбинадта «Юбилейная» цистернэдэ сернэ кислотагай 5 миллиондохи тонно амһарталагдаба. 1969 оной декабрьһаа, комбинадай ашаглалгада ороһон сагһаа хойшо эды шэнээн сернэ кислота эндэ үйлэдбэрилэгдэһэн болоно.

Польшодо үйлэдбэрилэгдэдэг сернэ кислотагай 40-өөд процентнь мүнөө «Полице» комбинадта бэлдэгдэнэ. Энэ хадаа сернэ кислота Европодо эгээл ехээр үйлэдбэрилдэг предприяти болоно.

МОНГОЛ НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

УЛААН БААТАР. Эндэ Монгол номой выставкэ нээгдэбэ. Республикын ниислэлэй болон нютагай хэблэлнүүд 1500 гаран ондоо нэрэтэй номуудые харуулна.

Гансал 1975 ондо Монголой хэблэлнүүд 550 ондоо нэрэтэй номуудые 5,3 миллион хэһэгээр барлан гаргаба.

(ТАСС).

ШЭНЭ ҺАНУУЛГА БАТАЛАГДАА

Харгыда ушардаг гэмтэ ябадалнуудай олонхинь жолоошоной машинаяа хэмһээ хурдаар гүйлгэһэнһөө болодог. Харгын дүрим сахин, машинаяа хэм соохононь зүбөөр абажа ябаа һаань, гэнэ усалай болохогүйнь лаб-тай.

Тиихэдэ машинын түргэнөөр гү, али удаанаар ябаха арга боломжо хадаа харгыһаа сэхэ дулдыдаха байна. Жэшээлхэдэ, асфальт харгыгаар шуушуулжа ябаһан машина ондоо харгыда ороходоо удаардаг. Мүн лэ саһа бороо, шабар шалбааг гэхэ мэтэ машинын ябадалда яһала һаад ушаруулна.

Хотын гудамжануудта автомобиль болон мотоциклнууд зай забһаргүй ябажа байдаг. Гадна ябаган хүнүүд үйлсэ хүндэлэн гараха. Тиимэһээ ехэл болгоомжотойгоор, скоростиинь үлүүлэнгүй машинаяа ябуулха ёһотой.

Гансал түргөөр гүйлгэһэн машина аюултай байдаг бэшэ юм. Ааляршье ябаһан машинануудай гэмээр гэнэ усал ушаржа болоно. Юуб гэхэдэ, дунда зэргын скоростёор ябаһан машинаяа түргэн зогсоохо арга боломжотойб гэжэ һанадаг хүнүүд эндүүрнэ. Жэшээлхэдэ, нэгэ нимэ ушар абажа харая. 1975 оной декабриин 30-най үдэр А. гэгшэ «Жигули» түхэлэй хүнгэн машинаар Смолиной нэрэмжэтэ үйлсоор уруудажа ябаа. Тиин Смолиной, Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдэй бэлшэр дээрэ ябаган хүниие дайруулаа. Усалда ороһон А. Николаева дүтэхэн ябаһан машинын урдуур гүйжэ гарахаяа һэдээ. Тэрэ больницада эльгээгдэһэн байна. Энэ усалай болоһондо мүн лэ жолоошоншье зэмэтэй. Мүльһэтөөд байһан харгыгаар һэримжэтэй һэргэг ябаха ёһотой байгаа бшуу.

СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство харгы дээрэ тохёолдожо болохо гэнэ усалһаа уридшалан һэргылхэ нимэ хэмжээ ябуулгануудые байгша оной январиин 1-һээ хараалһан байгаа гэбэл:

— Хүн зонтой һуурин газарнуудта автомобиль, мотоциклаар ябагшад час соо 60 километр түргэнөөр ябаха.

— Хүн зоной байдаггүй газараар ябаһан хүнгэн авмобиль, аяншалгын автобусууд час соо 90 километр түргэнөөр ябаха ёһотой.

Жолоошон бүхэн энээниие хододоо һанажа ябаха уялгатай.

Б. ФЕДОСЕЕВ,
ГАИ-гай агитаци ба пропагандын таһагай инструктор.

«РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА» БАЛЕДЫЕ БҮХЫ ДЭЛХЭЙ ХАРАХА

Дэлхэйн зуун хорин ороной телекомпанинууд Сергей Прокопьевой «Ромео и Джульетта» гэһэн зүжэгые харуулха эрхэтэй болобо. Энэ зүжэг СССР-эй Ехэ театрай сценэ дээрэ 203 дахин харуулагдаа.

Урдынхидаал хүн зоноор дүүрэн зал соо 203-дахи зүжэг харуулагдаа. Театрта ерэгшэд артистнуудай, илангаяа гол партинуудые гүйсэдхэһэн Наталья Бессмертнова Михаил Лавровский хоёрой бэлиг шадабариие һайшаажа, удаан саг соо үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаһан байна. Гэбэшье энэ үдэр онсо удхатай ушар хэрэг болоо. Юуб гэхэдэ, 203-дахи зүжэгые харагшад телевизионно буулгабарида хабаадалсаа. Партернуудай дунда, үндэр табсан дээрэ телевизионно хоёр камера тодхогдоһон байгаа. Ложонуудта табигдаһан үшөө дүрбэн камера, хүсэтэ лампанууд нэмэрн гэрэл сценэ тээшэ шэглүүлнэ.

СССР-эй Гостелерадио болон Баруун Германиин «Телеком» компанинууд дундаа хэлсээ баталжа, тэрэ хэлсээнэй ёһоор энэ зүжэг харалгын залһаа сэхэ буулгагдан дамжуулагдаа.

Зүжэг буулгалгын үедэ совет, англи операторнууд камерануудаа тодхоо, энэ орёо буулгабарида Баруун Германиин, Америкын, Англиин мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Энэ зүжэгые телевидениидэ буулгаһан ушар хадаа аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ оруулагдаһан хубита болоно гээшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: гол партиие гүйсэдхэһэн Наталья Бессмертнова зүжэгэй дүүрэһэнэй һүүлээр харагшадай амаршалга — альга ташалгада харюусажа байна; ехэ театрай харалгын зал.

АПН-эй фото.

СПОРТ

БУРЯАДАЙ СТУДЕНТНЭРЭЙ ИЛАЛТАНУУД

БОКС. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын кубогта хүртэхын түлөө боксоор мүрысөөн Ставрополь хотодо дүүрэбэ. Ороноймнай хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай 22 команда арһан бээлэйн шадабаритадай энэ ехэ нааданда хабаадаһан байгаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай боксернууд РСФСР-эй «Урожай» бүлгэмэй Түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Ульяновск хотодо болоһон мүрысөөндэ илаһанайнгаа һүүлээр энээндэ хабаадахадаа, 8-дахи һуури эзэлбэ.

Ветеринарна факультедэй 3-дахи курсын студент Ринчин Будаев бүхы уулзалгануудтаа эдэбхитэй һайнзар тулалдажа, хүдөө ажахын институдуудай студентнэрэй дунда ороной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэнь залуу боксеройманай ехэ амжалта болоно.

БҮХЭ БАРИЛДААН. Дүрэ буляалдаата барилдаагаар Советскэ Союзай хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пермь хотодо болобо. Түгэсхэлэй энэ нааданда 30 командын барилдаашад хабаадаа.

Мүрысөөнэй дүнгөөр Пермиин барилдаашад илаба. Дагестанай, Хойто Осетиин АССР-нүүдэй спортсменүүд удаадахи һууринуудые эзэлээ. Манай Буряадай хүдөө ажахын институдай барилдаашад ехэ амжалта туйлажа, 6-дахи һуурида гараһан байна.

Хүдөө ажахын институдай механическа факультет үнгэрэгшэ хабар дүүргэһэн, Алас-Дурна зүгэй зоныи чемпион, спортын мастерта кандидат Гармажаб Цыренов һэримжэтэй һайнаар барилдажа, 62 шэгнүүртэнэй дунда илаад, ороной чемпион болобо. Тэрэ спортын мастернууд Ш. Ганиев (Дагестан), Э. Тыдеев (Хойто Осети) гэгшэдые шүүһэн байгаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй 3-дахи курсын студент Владимир Цэдашиев, тус институдай багша, спортын мастер Геннадий Махутов өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэ 3-дахи һууринуудые эзэлээ.

— Эндэ В. Цэдашиев тухай тогтожо хэлэмээр байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ бар хүсэтэй, арга шадабаритай барилдаашан болотороо ургаа. Энэ мүрысөөндэ Владимир СССР-эй спортын дүрбэн мастер, Гродноһоо В. Мельниковые, Н. Аславидасые (Херсон), Днепропетровскын Г. Гулиашвилиие, В. Станкевичые (Витебск) нюрган дээрэнь унагаажа, шүүһэн байна. Теэд түгэсхэлэй уулзалгада Пермиин бэрхэ барилдаашан, спортын мастер С. Засеевтэ очкогоор булигдаа, — гэжэ хүдөө ажахын институдай барилдаашадай суглуулагдамал командын ахалагша тренер В. Баймеев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

М. Е. САЛТЫКОВ-ЩЕДРИН

БААТАР

ОНТОХОН

Нэгэ хан түрэдэ Баатар түрэбэ ха. Ягшаа-һамган тэрэниие түрөөд, тэжээгээд, хүмүүжүүлжэ ехэ болгоод, айхабтар ехэ үндэр боломсоорнь: «Яба даа, Баатар, шэн габьяануудые хэл» — гэжэ тэрэнээ дүрбэн зүг тээшэнь табижархёо, өөрөө сүлөөтэ хооһон тала ябашаба.

Түбхын түрүүндэ Баатарай ой уруу ошоһониинь мэдээжэ; харахадань, нэгэ дуб байна — тэрэниие үндэһэтэйнь һугара татажархиба: баһа нэгэнэй байхадань — тэрэниие нюдаргаараа хуха ёборжорхибо; харахадань, гурбадахинь досоогоо хүнды дуб байба — Баатар хүнды соонь ороод, унташаба.

Тэрэнэй шанга шанга хурхираанһаань ногоохон дуб, хөөрхы ёоложо захалба; ой сооһоо аймшагтай ангууд гүйлдэжэ ерэбэ, далита шубууд ниидэжэ ерэбэ; ойн эзэн ехээр айһандаа өөрынгөө һамгые үхибүүдтэйгээ тэбэреэд, түргөөр үгы болошобо.

Баатар тухай алдар солонь бүхы дайда дээрэ суурхаба. Өөһэдынхиньшье, хариинхиньшье, дайсадшье тэрэниие ехээр гайханад: өөһэдынхиниинь юрэнхыдөө айнад, юуб гэхэдэ, айгаагүй һаа, ямар аргаар ажаһууха гээшэб? Тэрээнһээ гадна, мүн найдабаришье бии: унтажа, заатагүй бүри ехэ хүсэтэй болохын тулада Баатар модоной хүнды соо орожо хэбтээ гээшэ: «Манай Баатар һэримсээрээ, бүхы дэлхэйн урда бидэнээ алдаршуулха бшуу». Өөһэдынгөө ээлжээндэ харинхид айнад: дуулыш, дайда дээрэ ямар шууяан боложо байна гээшэб? — Баатар «тэрэ» дайдада түрөө гээшэ аал? Һэримсээрээ, бидэниие шуууюулагша аа гү?

Тойроод бултадаа һэмээхэнээр ябанад, шэбэнэн дабтанад: унта, Баатар, унта!

Тиигээд зуун жэл, хожомынь хоёр зуун, гурбан зуун, гэнтэ бүхэли мянган жэл үнгэрбэ. Улитка яба ябаһаар, эсэстээ хүрэжэ ерэбэ. Хүхэ буха бээе һайрхажал һайрхажал байбашье һаа, үнэн хэрэг дээрээ далайе галдажа шадабагүй. Шанаба, шанаба мужигууд, бүхы нойтонойнь шэргэтэр шанаба: ау, мужик!

Дууһыень һалгаабад, дууһыень хооһолбод, бэе бэеынгээ хооһортор хулуубад — дүүрэнхэй! Харин Баатар ходол унтажа байна, харахагүй нюдөөрөө сэхэ наран тээшэ модоной хүнды сооһоо ходо харана, тойроод зуун харааанай газарта дуулдатар шанга шангаар хурхирна.

Дайсад удаан саг соо хаража байбад, удаан саг соо бодожо үзэбэд: модоной хүнды соо унтажа байһан Баатарһаа бултанай айжа байһан тэрэ орон ехэл хүсэтэй байгаа ёһотой даа!

Зүгөөр, ухаан бодолооро бага сага бододог болобод: тэрэ орондо хэсүү шанга аюулнуудай хэды дахин тудабашье һаань, хүнүүдтэ туһалхаяа Баатарай нэгэшье дахин ерээгүй байһыень ойндоо оруулжа захалбад.

Ямаршьеб ондоо хүнүүд өөһэд хоорондоо зэрлиг заншалаар наншалдаад, олон зон дэмы алуулһан байха юм. Тэрэ үедэ үбгэд уйдкартайгаар һанаагаа зобожо, уйдхартайгаар гуйжа хандаһан байгаа: ерыш даа, Баатар, манай хүндэ хүшэр сагые шиидхэжэ үгыш даа! — харин Баатар тингэхын орондо, модоной хүнды соо унтажа үнгэргэһэн байха юм. Ямаршьеб ондоо бүхы талыень наран дүргэжэрхиһэн ба мүндэр сохижорхиһон байгаа: Баатар ерэжэ, тэндэхи хүнүүдые эдеэлүүлхэ гэжэ һанажа байхадань, харин тэрэ тиигэхын орондо модоной хүнды соо һуужа сагаа үнгэргэһэн байха юм. Ямаршьеб ондоо городууд, тосхонууд дүрэжэ, хүнүүд байрашьегүй, хубсаһашьегүй, эдихэ хоолшьегүй болошобод: Баатар ерэжэ, зоной хэрэгсэлые хангаха гэжэ бодожо байбад, теэд тэрэнь баһа модоной хүнды соо унтажа, сагаа үнгэргэһэн байха юм.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бүхы мянган жэл соо тэрэ орон бүхы зоболон ядаралнуудые үзэһэн байхадань, тойроод газар дайда юундэ зобожо тулижа байнаб гэжэ мэдэхын тулада Баатар оройдоо анхаралаашье табяагүй.

Энэ тиимэ юун Баатар гээшэб?

Тэрэ орон олон ядаралнуудые үзэһэн ба ехэ тэсэмгэй, мүн агуухэ ба һуларшагүй этигэлтэй байба. Бархиржа байгаад — этигэдэгшье байба: һанаа алдажа байгаад — этигэдэгшье байба. Уйлаха, бархирха ба гомдохо, голхорхо шалтагаанай барагдахадань, Баатар сүлөө минута оложо, тэрэ оронине аршалха гэжэ этигэдэг байба. Минутаньшье ерэбэ, зүгөөр нютагай зоной хүлеэжэ байһан минутань бэшэ байба. Дайсад бодожо ерээд, тэндэ модоной хүнды соо Баатарай унтажа байһан оронине тойрон хүреэлбэ. Бултадаа Баатар тээшэ сэхэ ошобод. Түрүүшээр нэгэнэйнь хүнды модоной хажууда болгоомжотойгоор ошоходонь — үнэр гутаба: ондоо нэгэнэй ошоходо — баһа үнэр гутаба. «Баатарынь үжэнхэйл!» — гэжэ дайсад хэлсээд, орондонь добтолон орообод.

Дайсад хатуу шанга ба хайра гамгүй байбад. Хэдэн зуун жэл соо Баатарһаа айжа байһан, энеэдэтэй айдаһанайнгаа түлөө дайсад дайралдаһан, юумые дууһыень галдабад, сабшаба, һандаргабад. Хүндэ хүшэр муу сагай болоһыень хараад хүнүүд хөөрсэгэнэлдэбэд, дайсадай урдаһаа гүйлдэбэд — харан гэхэдээ, хооһон байжа байбад.

Эндэ Баатар тухай ойндоо оруулаад, нэгэн дуугаар хашхаралдабад:

— Ярыш, Баатар, ярыш!

Тинхэдэнь гайхалтай юумэ болошобо: Баатарынь хүдэлбэгүй. Мянган жэлэй саада тээхидэл адляар, толгойнь харахагүй нюдөөрөө наран тээшэ хүдэлэнгүй хаража байба, зүгөөр урдань ногоохон дуб модоной найгалзатарнь хурхирдаг байһан, хүсэ ехэтэ хурхираануудынь болишонхой байба.

Тэрэ үедэ Баатарай хажуудань эрьюутэй Иван ошоод, нюдаргаараа хүндыень сооро ёборжорхёод, харан гэхэдэнь Баатарай сээжэ бэеыень хүзүүндэнь хүрэтэр хорото могойнууд эдижэрхиһэн байба.

Унта, Баатар, унта!

телефон · телеграф · радио
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ МАНЛАЙДА

Советскэ Союзай коммунистнуудай ээлжээтэ съездэдэ бэлэдхэл хэлгын хойноһоо дэлхэйн олониитэ айхабтар ехэ анхаралтайгаар адаглажа байнхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэйн хүгжэлтын гол шэглэлнүүдтэ болоһон үндэһэн шухала хубилалтанууд тухай тэмдэглэхэдээ, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин залан сэхээр тэмсэһэнһээ болоһон байна гэжэ гадаадын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад хэблэл тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. Социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй жагсаал улам бэхижүүлхэ гээшэ совет гадаадын политикын гол шэглэл байгаа, мүнөөшье байһаар, саашадаашье байха юм гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай орган — «Нойер вег» журнал бэшэнэ.

ВАРШАВА. Дайнай шэнэ дүлэнһөө хүн түрэлтэниие сараха хэрэгтэ, эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаган бэхижүүлхэ хэрэгтэ совет арадай, Советскэ Союзай Коммунис партиин ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ, поляк арадай ехэ хани нүхэр Л. И. Брежневэй туйлай ехэ габьяатай байһые поляк хүн бүхэн һайн харана, ойлгоно гэжэ ПНР-эй Профсоюзуудай Центральна Соведэй секретарь С. Левандовский «Глос працы» газетэдэ толилуулһан статья соогоо бэшэнэ.

ПАРИЖ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэй шанга тэмсэлдэ Советскэ Союз асари ехэ амжалтануудые туйлаа гээд Францын коммунистнуудай орган — «Юманите» газетэ бэшэнэ.

БОНН. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа, тэрэниие бодотоор бэелүүлгэ уласхоорондын байдал һайжаруулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ һайнаар нүлөөлһэн байна. Амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонууд СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаае тодорхойлдог байна гэжэ Баруун Германиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Р. Кнорр мэдүүлээ.

ДЕЛИ. «Советскэ Союзай Коммунис партиин болохоёо байгаа XXV съезд бүхы дэлхэйн хүн зоной анхарал татажа, һонирхол үүсхэжэ байна, — гэжэ Индиин «Пэтриот» газетэ батална. — Энэньшье ойлгосотой. Империализмтай, расизмтай, колониализмтай тэмсэлдэ бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд гайхамшаг амжалтануудые туйлаһан байна. Эдэ амжалтанууд хадаа агуухэ Лениинэй партиин урдахи съезд дээрэ баталагдан абтаһан эб найрамдалта түүхэтэ программые Советскэ Союзай сэхэ шууд бэелүүлһэнэй үрэ дүн мүн».

ПРАГА

КПЧ-гэй БА ПКП-гэй ХАРИЛСААН ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалын, социализмые улам хүгжөөхын аша туһада уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл ба жагсаалые бэхижүүлхын тула бүхы хүсөө элсүүлхэ байһанаа Чехословакиин Коммунис парти, Португалиин Коммунис парти мэдүүлбэ. ПКП-гэй Генеральна секретарь А. Куньял түрүүтэй ПКП-гэй делегациин КПЧ-гэй ЦК-гай уряалаар ЧССР-тэ ерэһэн тухай мэдээсэл дотор энээн тухай хэлэгдэнэ. Хөөрэлдөөнүүд хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын, интернациональна һанал нэгэтэй байлгын оршон байдалда үнгэрөө гээд документ соо хэлэгдэнэ. КПЧ-гэй ба ПКП-гэй хоорондын харилсаанда марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонууд сэхэ шууд бэелүүлэгдэнэ гэжэ хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд баталба. Аха дүү хоёр партиин хоорондохи харилсаан нимэ үндэһэ һуури дээрэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

ЖЕНЕВЭ

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ

ТАСС

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалнуудые шиидхэдэг комитедэй хабарай сесси эндэ нээгдэбэ. СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Рощин сесси нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргахагүй, энэ талаар хэгдэһэн ажал ябуулгые дэмжэхэгүй гэжэ сессидэ хабаадагшадые уялгалха гээшэ комитедэй гол зорилго болоно гэжэ мэдүүлээ.

Зохихо хэлсээнэй проектые Советскэ Союз ООН-ой Генеральна Ассамблейдэ табяа һэн. Тэрэнэй абаһан тогтоолой үндэһөөр тус проект зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалнуудые шиидхэдэг комитедтэ дамжуулагдаһан байгаа.

Дай үүдхэлгэдэ эрдэм, техникын туйлалта хэрэглэхые хорихо, шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тухай хөөрэлдөөнүүд энэ проектын үндэһэ һуурида табигдаха гэжэ этигэн найдажа байһанаа СССР-эй түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

США-гай түлөөлэгшэ Дж. Мартин үгэ хэлэхэдээ, сэрэгэй зорилготойгоор байгаалиие бузарлаха, тэрээндэ хоро хүргэхэ ушарые хорихо тухай асуудал шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэбэ.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай комитедтэ эльгээһэн бэшэг сессидээрэ уншагдаа.

Урдань табигдаһан гол шухала, харюусалгатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ амжалта туйлахыень ООН-ой Генеральна секретарь комитедэй гэшүүдтэ хүсэбэ.

ЛАГОС

Империалистнуудай хамааралсалгые буруушаалга

ТАСС

Африкын оронуудай хэрэгүүдтэ империалис хамааралсалгые буруушааһан олоной хабаадалгатай жагсаалнууд февралиин 17-ной үдэшэ Нигериин ниислэл — Лагос хотодо болобо. Эдэнэр Англиин, Америкын посольствонуудай байшангуудай дэргэдэ сугларжа, һаяхан Нигеридэ гүрэнэй урбалта хэхээр һэдэгшэдые США-гай ба НАТО-дахи союзнигуудайнь Африкада бэелүүлдэг политикые буруушаажа байһанаа мэдүүлээ.

Гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгын һүүлээр Нигериин гүрэнэй толгойлогшо Муртала Мухаммедэй алуулхадань, империализмда эсэргүүгээр правительствын бэелүүлдэг хараа шэглэлые дэмжэлгын жагсаалнууд ороной бусад хотонуудта үнгэргэгдэһэн байна.

КАРАКАС

АМЕРИКАН-ВЕНЕСУЭЛЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

«Урда хүршэнэрөө» Вашингтоной зүгһөө газаашалан баһамжалһан политикын эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы хүн зоной дураа ехээр гутажа байһан үедэ США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Латиин Америкын зургаан орон соогуур ябахаяа гараба. Тиишэ ошожо хэхэ хөөрэлдөөнүүдэнь балай урагшатай байхагүй ха даа гээд американ хэблэл бэшэһэн байгаа. Тиин Венесуэлын президент Карлос Андрес Перестэй хөөрэлдэхэ үедэ энэнь элирһэн байха юм.

Энэ уулзалгын дүнгүүд тухай президент журналистнуудта мэдээсэл хэхэдээ, «Латиин Америкын үндэһэн шухала асуудалнуудые һайнаар шиидхэлсэхын тула США-гай правительствые хабаадуулха» зорилготойгоор Венесуэлэ ехэ оролдолго гаргаа гээд мэдүүлбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, США-да баталагдан абтаһан худалдаа наймаан тухай хуулиие Венесуэлэ буруушааһан байна гээд тэдэ хэлээ.

Оронойнгоо нефтиин баялигуудые сахин гамнаха ёһотойбди гэжэ президент мэдүүлбэ.

Экономическа нэгэдэлтэй байхые Латиин Америкын хүсэлыень США-гай гүрэнэй секретарьта үшөө дахин ойлгуулагдаба гээд Карлос Андрес Перес тэмдэглээ.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хөөрэлдөөнүүд тухай сэхэ табигдаһан асуудалнуудта харюусахаяа арсаһан байна. «США-даа бусахадаа, худалдаа наймаан тухай хуулияа дахинаа хаража үзэхыень конгрессто үшөө дахин дурадхаха байнаб» гэжэ тэрэ найдуулба. Бэшэ асуудалнуудта юрэнхы харюунуудые үгөө.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Һурагшадай һуралсалай шанар» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездэдэ — эрхим угтамжа» — суглуулбари. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой болон ажаһуудалые хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Заводые һэльбэн шэнэлэлгэ — шухала зорилго» А. Рыжковой статья. «Бүхы дээрэнь хангахын түлөө» — В. Ананинагай статья. «Мүнөө үедэ КПСС-эй үүргын ургалта» — АПН-эй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Колхозоороо гэр барижа үгэхэбди» — А. Коротаевагай статья. «Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй һүүлээр» — АПН-эй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Съездын урда тээ» — фото-мэдээсэл. «Туризм — бултанай амаралта» — А. Гурулевой корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.00 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 09.15 — «Ород хэлэн». 10.05 — «Город нашей судьбы» — баримтата фильм (үнгэтэ). 10.20 — «Переполох» — мультфильм. 10.45 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 11.15 — «Веселые старты» (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — **«Съездһээ съезд хүрэтэр. Россин Федераци»** (үнгэтэ). 14.10 — СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев асуудалнуудта харюусана. 14.40 — «Строговы» (8-дахи сери). 15.50 — Забһарлалга. 16.00 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 16.30 — «Эзэн байгыш, Хүн» — баримтата фильм. 16.50 — «Һолонго» гэжэ телевизионно программануудай уласхоорондын фестивальда хабаадагшадай концерт (үнгэтэ). 18.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Хүгжэлтын түсэбүүд» гэһэн дамжуулгаһаа. 18.50 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.00 — **«Съездһээ съезд хүрэтэр. Россин Федераци»** (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 «Строговы» (8-дахи сери). 22.25 — Забһарлалга. 22.35 — «Иду с тралом» — баримтата фильм. 22.55 — «Һолонго» гэжэ телевизионно программануудай уласхоорондын фестивальда хабаадагшадай концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат ЦСКА — «Химик» (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев асуудалнуудта харюусана.

Улаан-Үдэ. 19.00 «Талын галнууд» — тележурнал (буряадаар). 19.40 — «Улаан-Үдэ» гэһэн хотын программа. 20.20 — «Эрдэм ба бодохо хэрэг хүдөө ажахыда». 20.40 — Телевизионно һонин.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺОНИН

Монголой Арадай Республикын гадаадын худалдаа на... маанай шэнэ үйлэдбэри— ...мой наймаан амжалтатай ...жэжэ байнхай. «Монгол... книготорг» мүнөө гадаад... 20 гаран ороной 30 фир... хэблэлэй газарнууд болон ... хинүүдтэй худалдаа най... най харилсаа холбоотой ... лонхой. «Монголгосскниготорг» Москвада, Софида, Лейпциг... Франкфурт-на-Майне боло... бусад хотонуудта үнгэрэгд... һэн уласхоорондын номой ху... далдаа наймаануудта хабаа... далсаһан байха юм.

* * *

«Монгол орон Зүүн Сиб... риин эрдэмтэдэй зохёо... дотор» гэһэн согсолбори-... тэр хэблэжэ гаргахаар Эрхүү... гэй А. А. Ждановай нэрэмжэ... тэ гүрэнэй университедэй биб... лиотеки бэлдэбэ. Энэ ном до... тор (согсологшодынь Н. К... ликаусняне, В. Кензина, эрдэ... тэ редакторынь—түүхын эрд... мэй кандидат К. Малакшин... эрдэм ухаанай элдэб һалба... ринуудаар ород, монгол хэл... дээрэ бэшэгдэһэн 459 автор... 670 зохёол оруулагдаһан бай... на. Номынь найман бүлэгтэ... «Түүхэ», «Гүрэнэй байгуулал... та ба эрхэ», «Гэгээрэл, арадай... болбосорол, маука» болон бу... сад бүлэгүүд ном соо бии.

* * *

Монголой залуу уран зу... раашадай бүтээлнүүдэй выст... вкэ үнгэрэгшэ оной сентябр... да эмхидхэгдэһэн байна. Ту... харалга уран зурагта дур... тайшуулые ехэтэ һонирхуула... Выставкэ дээрэ Эрдэнэтэ ю... то болон Хобдын, Хэнтэйн а... магудта уран бүтээлэй ... лаар ябаһан залуу 20 ура... зураашад өөһэдынгөө зохёо... нуудые табижа. харуулһа... байха юм. Тэндэ харуулагда... һан 320 уран зурагай гол у... хань Эхэ оронойнгоо тэмдэ... зорюулагданхай—түрэл нюта... гай гоё һайхан байгаали... монгол зоной зохёон байгуу... хы хүдэлмэриие, хүүгэдэй ... жаргалта байдалые уран ху... саар зураглан харуулһан бай... на.

* * *

Спортын наадан—сур-хар... баан—Монгол орондо ула... үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Мүнөө спортын энэ наадан... мянга шахуу хүн хабаадал... һурана.

Үнгэрэгшэ жэл СССР-т... Швейцарида, Польшодо үнгэ... гэгдэһэн уласхоорондын мү... рысөөнүүдтэ монгол спорт... сменүүд хабаадалсаһан бай... Мүн 1975 оной июльда Улаан... Баатарта болоһон бүгэдэ ар... дай спартакиадада 150 гара... һур харбагшад хабаадалсаһа... юм. Тэдэнэй эрхимүүдынь 197... ондо Монреальда болохо зу... най Олимпиадада хабаадал... ха байна.

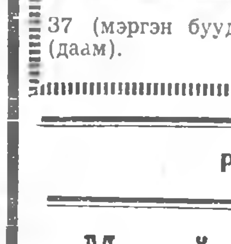
* * *

Монгол орон дотор эмнэл... гын шанарай аршаан бу... гууд 220 гаран тоодо хүр... хэй юм. Халуун, хүйтэн бу... гуудай уһан ванна абалгад... мүн уухада аша туһатай.

Эдэ эмнэлгын булаг арша... нууд газар бүри байдаг... эндэ тэндэ, тусхай нютагу... та дайралдадаг байха. Ж... шээлхэдэ, халуун аршаа... тус ороной баруун ба баруу... хойто нютагуудта, эхүүн ... тай булагууд ехэнхи ушар... зүүн зүгэй аймагуудай нют... гуудаар дайралдадаг. Мү... Монголдо бэеын элүүртэ ... туһатай уһатай булаг арша... нуудые ашаглажа, ажалша... бэеын элүүрые һайжаруула... санаторинууд яһала олон... байгуулагданхай. «Хүхэрэ... «Отгон Тэнгэри», «Шаргал... «Жанчивлин», «Орго... «Улаан-Баатар» гэхэ мэтэ ... наторинууд орон дотороо ... тай болонхой.

(«Монголия» журналһаа абтаба)

«СПОРТЛОТОГОЙ».
«СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-... февралиин 18-да үнгэрэгдэһэн долоо... хи тиражай дүнгүүд нимэ:

«Спортлото»: 6 (баскетбол), 8 (бо... 10 (буер), 30 (далбагата спорт), 38 (... нэрбалга), 39 (самбо):

«Спортлото-2»: 4 (альпинизм), 10 (... ер), 28 (стол дээрэ наадагдадаг тенн... 37 (мэргэн буудалга), 47 (бүмбэгэтэй хоккей) (даам).

(ТАСС)

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор... 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-6... зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52. ...ретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60... сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды... агитации — 2-56-32, промышленности и строительства... 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, ку... туры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67... информации — 2-34-05, общественная приёмная... 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская... 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.